

Formació dels Responsables de Grup de Consumidors Reconeguts com Experts

Com Transmetre la Formació dels / de les Responsables de Grup (RG) als / a les Consumidors/es Reconeguts/des com Experts/tes (CRE)

Annexos

Organitza:



DELEGACIÓN DEL GOBIERNO
EN CATALUÑA

AREA DE INDUSTRIA Y ENERGÍA

GOBIERNO
DE ESPAÑA

DELEGACIÓ DEL GOVERN A
CATALUNYA

ÀREA D'INDÚSTRIA I ENERGIA



**ANNEX 1.
L'ORÍGENS DELS DIABLES.**

**ANNEX 2.
L'ORIGEN DEL BESTIARI.**

**ANNEX 3.
ORGANITZACIÓ DELS GRUPS DE FOC.**

**ANNEX 4.
TIPUS ACTUACIONS DELS GRUPS DE FOC EN LES CELEBRACIONS POPULAR I TRADICIONALS.**

**ANNEX 5.
ORGANITZACIÓ JURÍDICA I ADMINISTRATIVA DELS GRUPS DE FOC.**

**ANNEX 6.
LEGISLACIÓ QUE REGULEN L'ÚS DELS MATERIALS PIROTÈCNICS PER GRUPS DE FOC.**

**ANNEX 7.
MATERIALS PIROTÈCNICS.**

**ANNEX 8.
ACCESSORIS DE SEGURETAT INDIVIDUALS I COL-LECTIVES.**

**ANNEX 9.
PAUTES D'ACTUACIÓ PER COLLES DE DIABLES I BESTIES DE FOC EN CAS DE FERIDES, CAIGUDES I CREMADES.**

**ANNEX 10.
MANUAL DE FORMACIÓ A COLLES INFANTILS DE GRUPS DE CONSUMIDORS RECONEGUTS COM EXPERTS.**

ORÍGENS DELS DIABLES

L'origen dels balls parlats és incert i arriscat de precisar però sembla que deriven del teatre medieval de carrer. Bàsicament, la via de transmissió del ball popular, és a dir: balls parlats o amb parlaments, danses, etc., ha estat la via oral; així doncs, és lògic, que en aquest traspàs hagin arribat alterats respecte a la seva versió original.

Pel que fa al Ball de Diables, malgrat se'l reconeix popularment com a "ball", de fet cal considerar-lo un entremès, ja que aquest tipus d'actuació es feia entre plat i plat en els àpats de la noblesa a l'Edat Mitja.

La síntesis del Ball de Diables és una representació teatral de la lluita del Bé contra el Mal. El seu context escènic també va ser utilitzat, principalment per les festes de Corpus, a les processons eclesiàstiques com a acompanyament per donar un aspecte més cerimoniós i espectacular. A la fi, els diables, diablots o dimonis desfilaven capdavanters a la comitiva per anunciar la seva arribada amb aldarulls de tota mena; de forma estrepitosa i sorollosa, apartaven el públic assistent obrint pas a la processó.

De tota manera trobem la figura del diable o diablots en l'origen de tots els balls parlats. És un personatge que no té a veure amb l'obra que es representa, però que es posa pel mig i fa riure amb les seves cabrioles. Al final de l'obra diu uns versots satírics relacionats amb la vida política o pública de la població on es representa, i que tothom espera amb delit.

Aquest podria haver estat l'origen del ball de diables. Partint d'un personatge que cada cop va prendre més protagonisme, i que va arribar a superar l'expectativa de l'obra original, quedà la part del diable com la més popular.

La primera notícia escrita sobre un Ball de Diables, segons Joan Amades, data de l'any 1150. L'acte va ésser representat en el banquet del casament del comte de Barcelona, Ramon Berenguer IV amb la princesa Peronella, filla del rei d'Aragó i Catalunya.

La crònica ens diu que representava la lluita d'uns dimonis, dirigits per Llucifer, contra l'Arcàngel Sant Miquel i una colla d'àngels.

La segona referència escrita que coneixem, citada en el Llibre de Solemnitats de Barcelona, és per les festes de 1423 rememorant la vinguda a Barcelona del rei Alfons V d'Aragó, procedent de Nàpols.

També a Cervera hi participen els diables per les festes de Corpus de l'any 1426. (actualment s'ha trobat un escrit del 1411). Altre cop a Barcelona, amb motiu de l'arribada del duc de Calàbria al setembre de 1467, s'organitzen unes festes on els diables també van ser-hi presents.

A principis del segle XV, a les processons del Corpus de Barcelona, es clausurava la comitiva amb un entremès, format per una colla d'àngels i una altra de diables.

Així mateix hi ha documentació que acredita actuacions o bé sortides de les colles de diables a molts indrets de Catalunya. Cal considerar però, que aquestes sortides en les localitats de Catalunya que es detallen a continuació per ordre cronològic, tenen en la majoria dels cassos antecedents que no s'han pogut documentar fins a l'actualitat. No es tracta aquí de fer una relació de totes les actuacions de cada colla. És per això que se'n detallen només les primeres referències escrites.

1411 a Cervera:

- ⇒ 1337 Primera crida per la processó de Corpus a Cervera de la qual tenim notícia.
- ⇒ 1398 Se'ns dona notícia d'entremesos i de l'ordenació de la processó.
- ⇒ 1411 Tot encapçalant la processó de Corpus "*Vagen Lucifer e los diables...*"
- ⇒ 1423 "*Vagen los diables primers e lo lucifer. Vagen los trompadors e la tamor.*"
- ⇒ 1426 *<Primo vagen lo joch de luciffer e los Diables fahent lur Joch. Après vagen los trompadors e la tambor. En après vage la Senyera de la vila, la qual porte en Bernat Armengou, prevera, ab un cavall ben parellat, Après lo ball de spases. En après vagen los Jochs que la Confraria del Sant Esperit fa, los lauradors, la caterva, Geremies profeta e lo drach. En après vagen los Jochs de la Confraria de Sant Johan fa, la àguila e sant Johan. En après vagen los Jochs de la Confraria de sant Frances e de la sancta Trinitat fa. En après vagen los Jochs que l convent de sant Antoni fa. En après vage lo joch de*

sant Agostí. En après vagen los jochs que la confraria de sancta Maria fa, ... >> AHCC, Cerimonial satatuït per los honorables pahers de la insigne vila de Cervera per rahó de la festa e professó del cors de Jhu Xpt. En l'any MCCCCXXVI. Ed. de Faust Dalmasas

- ⇒ 1438 <<...en el cas que la reglamentació afectés també la processó de Corpus, en estar situada la bandera al davant de la processó, amb les trompetes, els tambors, el ball de Diables i encapçalant la secció d'entremesos...>>
- ⇒ 1439 Un entremès que no podem precisar, però en el qual hi ha representat el cel i l'infern, i hi intervenen l'àngel Querubí i dimonis
- ⇒ 1440 Un entremès en que hi ha l'infern i referència a tres personatges: Sant Joan, Daviu i el lladre
- ⇒ 1455 Un entremès del Judici final amb representació del cel i de l'infern al castell.
- ⇒ 1461 Un entremès en què hi participa un rei i un diable.
- ⇒ 1487/1491 Es troben en un inventari de la Confraria de Sant Joan l'existència d'ales d'àngels i de dimonis, ben diferenciades. "Item tres parelles de ales de àngels; Item unes ales de diable; Item un cap de Diable."
- ⇒ 1538 En la segona importància és el drac, propietat del pintor Pere Alegret en un primer moment. Es tracta ja d'un drac separat dels personatges dels entremesos i amb l'activitat bàsica d'anar traient foc per la boca; per això anirà acompanyat d'un home encarregat de posar els focs grecs i d'encendre'ls...
- ⇒ 1559 Presència de la Diablessa en el Ball de Diables Cerverí
- ⇒ 1585 Visita de Felip II i la infanta Isabel "Per manament de sa magestat anaren a dansar a palasio lo gegant y laliga abans no per les dames y fense a la finestra y també la infanta y lo princep Falip folgarens en veurels dansar y balar no falta en aquesta eixida lo drach que tanbe feu de les seues (...)"
- ⇒ 1618 <<...determinà el Consell que li fossin donades quatre lliures a fra Rafael Arquer, subprior de Sant Agustí, "per les coses de foch féu en honor de nostre senyor Déu y d'estar universitat lo dia del Corpus prop passat". La iniciativa privada o de les corporacions degué tenir força activitat en la realització d'invençions de foc...>>
- ⇒ 1626 L'any 1626 visita Cervera "Don Miguel Santos de Pedro obispo de Solsona" i envia una carta dient: "En el octavio del Corpus estando el S.S descubierto celebrandose los divinos officios hay grande exceso en bayles de lo qual offende mucho a mo.sor. que ninguna persona de qualquier calidad y estado se atreva de qui en adelante el dia del Corpus en la Iglesia ni en la procession el tiempo que durara andar vestidos de diablos ni otros habitos que provoquen risa y inquietud ni disparen arcabuces ni cohetes..."
- ⇒ 1633 Es fa una representació on apareixen un drac, homes armats "a cavallo de figurilla" i diversos Dimonis.
- ⇒ 1724 Durant les festes de proclamació de Lluís I observem que un grup de dansaires realitzen una actuació simbòlica representant la lluita de l'Arcàngel Sant Miquel contra Lucifer.
- ⇒ 1894 (Mitjans de segle XIX) Tenim constància d'un text de Gené i Congost que parla de l'estructura de la processó; gegants, trapes, ballets de bastons, moros i cristians, ball esfereïdor del Diable, àliga gentil, bèstia esgarriposa, capgrossos, senyeres parroquials i creu de sant Nicolau, gremis i confraries amb banderes i andes, tabernacles, clerecia, Nostamo sota ric tàlem portat pels representants cabdals dels tres braços ciutadans, tanca l'ajuntament.

1426 a Tarragona:

- ⇒ La tradició del Ball de Diables a Tarragona sempre ha estat molt arrelada, posseint una nombrosa documentació de les seves actuacions; algunes d'elles daten de:
- ⇒ 1426 és l'any en que es té notícia del primer entremès de l'Arcàngel St. Miquel.
- ⇒ Entre els anys 1444 i el 1448, consten actuacions dels diables i de l'àngel Sant Miquel en el Consell Municipal.
- ⇒ 1531, commemorant l'entrada de l'arquebisbe Lluís de Cardona.
- ⇒ 1577, commemorant l'entrada de l'arquebisbe Antoni Agustí.
- ⇒ 1617, festejant l'arribada del nou arquebisbe Joan de Montcada.
- ⇒ 1633, amb l'arribada del rei Felip IV coincidint amb les festes de Sta. Tecla.
- ⇒ 1695, en ocasió del nou arquebisbe Josep Llinàs.
- ⇒ 1706, amb motiu de l'entrada del rei Carles III.
- ⇒ Reiteradament, anys 1722, 1729, 1755, 1765, 1785, la ciutat celebra amb representacions del Ball de Diables els canvis eclesiàstics de la diòcesi de Tarragona.
- ⇒ 1841, per la festa de Santa Tecla.
- ⇒ 1846, amb motiu dels casament de la reina Isabel II.
- ⇒ 1861, en ocasió de l'enterrament de Carnestoltes.
- ⇒ 1891, en l'arribada de l'aigua de Sant Magí.

1451 a Igualada:

- ⇒ Documentació trobada, i datada al 1451, fa referències a l'entremès de Sant Miquel i els diables.
- ⇒ 1453, esdeveniment d'aquesta època testimonien el "Castell de l'Infern".
- ⇒ 1474, altre cop hi ha indicis d'actuacions dels diables.
- ⇒ 1489, participació dels diables per les festes de Corpus.

1460 a El Vendrell:

- ⇒ Apareix en les cròniques de 1460, per la processó de Corpus, un ball anomenat "Diablura". En aquesta actuació teatral, representada enmig d'una plaça, els components del ball duïen camals, picarols i carotes.
- ⇒ 1460, en referència als balls, la confraria del Santíssim Sagrament menciona en el llibre de comptes els cost invertit en pólvora i en els músics.
- ⇒ 1717, en el llibre de visites Pastorals, hi consten diversos comentaris del "balls".
- ⇒ 1784, la congregació de Sant Salvador cita en el seu llibre d'entrades el cost de la pólvora utilitzada durant les festes.
- ⇒ En el curs del segle XIX diverses publicacions de premsa, Diari de Barcelona - Diari de Reus - Diari de Vilanova, entre altres, divulguen actuacions del Ball de Diables a la Festa Major.

1602 a Reus:

- ⇒ En la primera baixa de la M. D. de Misericòrdia de l'any 1602
- ⇒ Hi ha referències dels diables de Reus del desembre de 1771 per les festes en honor a la Mare de Déu de Misericòrdia; així mateix succeeix en el maig de 1788.
- ⇒ 1792, en el trasllat de la Mare de Déu de Misericòrdia.
- ⇒ 1816, en honor de la Mare de Déu de Misericòrdia, coincidint amb la Festa Major de Sant Pere.
- ⇒ 1825, en acció de gràcies a la Verge per salvar a la ciutat d'una epidèmia.
- ⇒ 1843, per les festes en honor de la reina Isabel II.
- ⇒ 1845, acompanyant a la processó de trasllat de la Mare de Déu.
- ⇒ 1850, per les festes en honor a la Mare de Déu de Misericòrdia i de Sant Pere.
- ⇒ 1852, celebració pel feliç part de la reina.
- ⇒ 1854, en agraïment per haver-se lliurat la ciutat de la mortaldat d'una epidèmia de còlera.
- ⇒ 1860, participen els diables en les festes del Carnestoltes.
- ⇒ 1880, commemorant les festes del barri de Jesús.
- ⇒ 1885, en ocasió del trasllat de la Mare de Déu de Misericòrdia al seu santuari.
- ⇒ 1892, glorificant els 300 anys de l'Aparició de la Mare de Déu de Misericòrdia.
- ⇒ 1893, en ocasió de l'enterrament del Carnestoltes.

1600 a Vilafranca del Penedès:

- ⇒ Les primeres referències dels Diables i del Drac de Vilafranca daten del darrer any del segle XVI. La notícia consta en el Llibre Verd de la vila que detalla les cerimònies de les festes de Corpus: *"...lo clavari fa sonà los músichs y en aqueix temps pasan los gegants, lo Drach y diablots tirant cuets per regositjar la festa...."*
- ⇒ 1618, a la processó de les festes de la verge Immaculada, la comitiva estava precedida per un músic, del Drac i diables.
- ⇒ 1816, en motiu de la Festa Major de la Vila.
- ⇒ Originàriament els versots del ball eren en castellà; més tard van afegir-s'hi fragments en català.

1710 a Vilanova i la Geltrú (diablots que acompanyaren a la Mulassa):

- ⇒ Són detallats en el Llibre de Comptes de l'església de Sant Antoni, diversos rebuts amb el preu de coets per la Mulassa i per uns diablots que la acompanyaren.
- ⇒ 1722, per la Festa Major de Sant Antoni..
- ⇒ Successivament i fins 1778, per les festes de Sant Antoni i per la celebració del Corpus, hi ha referències d'actuacions de la Mulassa i del Diablots.
- ⇒ 1779, una disposició reial va prohibir que la Mulassa tirés foc.
- ⇒ Referències documentals al drac vilanoví n'hi ha al segle XVII i igual de reculades en trobem del de Sitges, a la mateixa comarca del Garraf.
- ⇒ L'any 1812, a la processó del 5 d'agost assistiren per primera vegada els gegants, els diables, el drac i les mulasses, privilegi reservar solament a les processons de Sant Antoni i del Corpus. Era un primer pas vers el reconeixement de la Mare de Déu de les Neus com una festa major.
- ⇒ Fins el 1832, els diables vilanovins custodiaven el Drac; per la Festa Major d'aquest any, apareixen ja organitzats en forma de Ball de Diables amb parlaments.

- ⇒ Posteriorment els diables van actuar de forma constant i regular tret d'alguns cas insòlit, ja fossin epidèmies del colèra (1854), o bè per manca de carretilles, el 1855, o també a causa de la guerra de Cuba, l'any 1870.

1715 a Berga, La Patum de Berga:

- ⇒ Segons documents del segle XVIII, la Patum, inicialment era coneguda amb el nom de Bulla. La data exacta en què començà a commemorar-se es desconeix; consta el l'arxiu Berguedà que en l'any 1725 el notari José Altarriba posseïa un certificat de la celebració de la Bulla de l'any 1715.
- ⇒ La Patum només es celebra per Corpus, i ocasionalment per algun motiu rellevant.

1803 a Valls:

- ⇒ Documentacions diverses citen durant el maig de 1803 el Ball de Diables a Valls amb motiu de les festes de Sant Francesc.

1816 a la Selva del Camp

- ⇒ La comitiva que rep i acompanya el nou paborde (representant de l'arquebisbe de Tarragona) que ve a prendre possessió de la vila.

1846 a l'Arboç:

- ⇒ Les anotacions històriques en l'arxiu arbocenc de la Vila ens aporten referències que acrediten l'existència de diables des de l'any 1846, malgrat que el seu origen és molt anterior, ateses les declaracions d'Agustí Romagosa i Plana, veí de l'Arboç.
- ⇒ 1876, en el programa de les festes es cita el ball de diables, entre altres balls i danses, que efectuaven les seves actuacions davant de l'ajuntament.
- ⇒ 1887, consta en l'arxiu Municipal la participació dels diables per la Festa Major d'aquell any.

1849 a Torredembarra:

- ⇒ Diferents publicacions periodístiques acrediten el Ball de Diables en aquestes dates.
- ⇒ El Diario de Barcelona, anuncia la participació del diable per les Festes Major de 1849 i de 1853.
- ⇒ El Diario de Tarragona informa de l'actuació del ball de diables per la Festa Major de 1883.

1850 a les Borges de Camp:

- ⇒ La tradició d'anar a buscar la Verge a l'ermita està documentada per primer cop l'any 1850, malgrat se sospita que la tradició és de molt abans.
- ⇒ Per la coronació de la Mare de Déu de la Riera, l'any 1916, es ratifica la sortida del ball amb la també participació de la colla del Ball de Diables de Reus.

1853 a Sitges:

- ⇒ En les comptes de la Festa Major d'aquest any es troba la primera referència escrita del Ball de Diables de Sitges. Més tard, en diverses anotacions consistorials es detalla el cost de posteriors actuacions, algunes de les quals daten de:
 - ⇒ 1858, hi ha un pagament de 12 duros i 10 rals per la sortida dels diables.
 - ⇒ 1860, la colla va llogar els vestits a la localitat de Vilafranca del Penedès, amb un cost de 4 duros i 4 rals.
 - ⇒ 1861, van participar en la processó per la nova ermita de Sant Sebastià.

1861 a Falset:

- ⇒ En el programa de la Festa Major d'aquest any apareix la intervenció del ball de diables.
- ⇒ 1862, participi a les festes celebrades en honor a Santa Càndia.
- ⇒ 1880, altre cop en el programa d'actes s'anuncia l'assistència dels diables entre altres.
- ⇒ 1887, actuació del ball de diables commemorant les festes de Santa Càndia.

1863 Sant Quintí de Mediona:

- ⇒ La primera menció que es coneix dels diables d'aquesta localitat és de l'any 1863. En el comptes de la Festa Major, consta la despesa de carretilles i el cost de vestits pels diables.
- ⇒ Se sap que a l'any 1799 ja es celebrava la Festa Major, però es desconeix el tipus d'actes, balls i danses que s'hi feien.
- ⇒ L'actual Drac de Sant Quintí de Mediona és de mitjan segle passat (1954) construït a instàncies de Joan Amades i seguint uns croquis d'un drac de principis de segle, cremat a la foguera després d'un carnaval.

1850 a Terrassa.

1861 a Riudoms.

1865 a Hostafrancs.

1869 a Porrera.

EL PRESENT

En la tradició del Ball de Diables es poden diferenciar tres èpoques. En un primer període, des de principi del segle XV fins a la fi de la invasió francesa a l'any 1814, el ball, va ser induït fonamentalment per un caire eclesiàstic, ja fossin processons, diades o festivals de Corpus, i també per aspectes polítics o estatals, tal com s'ha anomenat en el capítol anterior.

Una segona fase abraçaria des de finals de la guerra del francès fins a mitjans del segle XX. En aquest segon moment, els balls de diables amplien les seves sortides a esdeveniments civils com festes majors i carnestoltes, tot i que continuen assistint als actes polític-religiosos que els donaren origen.

Durant aquest període hi ha antecedents de l'aparició dels nous grups o colles de diables com: el 1850 a Terrassa, 1861 a Riudoms, 1865 a Hostafranc i 1869 a Porrera. Amb el curs del temps algunes d'aquestes colles s'han esvaït per sempre i d'altres han reaparegut després de més d'un segle d'eclipsi des de la seva formació.

Durant els anys que segueixen i fins les primeres recuperacions que culminen cap a 1978, cal parlar de dos moments. En un primer moment que aniria dels anys vint fins a la Guerra Civil, la tradició del ball de diables es va conservar per inèrcia i poc a poc anava decaient. En acabar la guerra, i malgrat els antagonismes, ja fossin personals, polítics o religiosos, s'inicià un segon període amb la reposició del ball dins la recuperació global de les festes a finals dels setanta.

El tercer període s'inicia en la dècada dels anys vuitanta i coincideix amb l'època de reivindicació i recuperació de les antigues festes populars, arreu de Catalunya. L'ànim en la recerca i l'estudi de les tradicions popular, afavorida per les administracions locals, fomenta la creació de nous grups dinamitzadors, donant a la festa pública de carrer un protagonisme cultural i social quasi bé perdut fins aleshores.

L'organització del "correfoc" pe la Festa Major de la Mercè a Barcelona, duu a la cercavila de la ciutat nombroses colles tradicionals de diables. Per a una part del públic, va ésser un record complaent i entranyable; per a molts d'altres fou un esdeveniment nou, fantàstic i engrescador. Tot plegat un succés suficientment incitador i encoratjador per forjar nous grups.

D'altra banda, la iniciativa per part d'una històrica colla del ball de diables, la de l'Arboç del Penedès, en constituir la primera Trobada de Diables de Catalunya, per Sant Joan de 1981, és un altre motiu que contribueix a fomentar noves colles.

En aquest i ja últim període, que es pot considerar una època pletòrica pel que fa al ball de diables, apareixen arreu de Catalunya un nombre força important de noves colles de diables i altres elements de foc amb una clara inspiració en els models històrics. Avui dia no és gens estrany que en una mateixa localitat hi hagi més d'una colla de diables, dracs i d'altres bestiari.

Pel que fa a les característiques dels grups de Ball de Diables, hi ha dues variants amb una configuració i una dinàmica ben diferenciades.

Per una banda hi ha un model amb estructura teatral. És el cas del ball de diables amb parlaments, característic del Penedès, Garraf i el Camp de Tarragona, en què hi ha una personificació dramàtica representant la rivalitat del bé i del mal amb uns personatges ben definits com Llucifer, la Diablessa, l'Arcàngel Sant Miquel i altres diables que només reciten arengues crítiques i versots satírics dels esdeveniments socials i polítics contemporanis de la localitat.

D'altra banda hi ha el ball de diables sense parlaments com és el cas del Baix Camp i el Priorat. Els caracteritza l'absència per complet d'una representació de ball parlat, així com també d'un nombre estable i concret dels seus components. El seu àmbit preferent és el de les celebracions cíviques, alguna processó

religiosa o també en els solemnes trasllats d'algunes verges, com la Mare de Déu de Misericòrdia de Reus o bé la Mare de Déu de la Riera de les Borges del Camp.

L'ORIGEN DEL BESTIARI

De bestiarí n'hi ha de molt divers i cada un d'ells té la seva pròpia funcionalitat i simbologia. A nosaltres, ara i avui, ens cal generalitzar. I si més no, centrar-nos en la figura més emblemàtica del bestiarí de foc: EL DRAC.

La cultura que l'Església intenta imposar a l'Europa medieval, negarà les significacions positives del drac i li atribuirà un sentit negatiu. El drac esdevindrà imatge del mal, la imatge «viva» de Satanàs tal com està descrit a l'Apocalipsi: *El gran drac, la serp antiga, l'anomenat Diable i Satanàs, que desencamina tot el món* (Ap. 12,9). Una religió maniqueïsta i racional com la cristiana, calia que es desfés d'aquells símbols que podien aportar confusions. Li calia donar missatges unívocs i perfectament definits per tal que la seva lectura no comportés cap mena d'ambigüitat.

Ara bé, la cultura eclesiàstica és la cultura dominant a l'Edat Mitjana, però no és pas l'única cultura. Dessota seu, la cultura popular manté encara latents, fragments i substrats de cultures anteriors, alguns verges, d'altres mistificats amb empelts diversos. Durant tota l'Edat mitjana, la cultura popular mantindrà la imatge ambigua del drac al costat del drac malèfic i negatiu que serà proposat per la cultura dels clergues. Aquella imatge romandrà en els recintes i en els relats orals, en la novel·la escrita per als fills més joves dels grans llinatges feudals. Romandrà com a efigie de cartró en les processons de rogatives i en algunes festes, com emblema en estandards, escuts i ensenyes militars. Romandrà com un drac diferent al que mostraran les grans lloses esculpides de les portes de les esglésies o sobre el silenci de les pedres dels claustres. Distint també al que il·lumina un llibre sagrat o s'escriu sobre les pàgines dels Bestiaris.

Si fins a 1250 la imatge del drac eclesiàstic conviu amb les formes i significacions atribuïdes per les cultures laiques, sembla que cap el darrer terç del segle XIII, l'Església posa en marxa una ofensiva per anihilar la cultura popular i la cultura cortesana. En aquell moment, els caps eclesiàstics que, des de Bernat de Claravall, havien lluitat per a sotmetre aquesta cultura laica amb reminiscències folklòriques antiquíssimes, van aconseguir tant el desmantellament del somni cortès com, per altra banda, van provar d'aculturar la o les cultures populars.

La festa del Corpus i els orígens del Bestiari processional i festiu

Sembla molt probable que tant el bestiarí processional que ha arribat fins els nostres dies, com algunes fórmules rituals que tenen com a protagonistes animals-carcassa, tinguin el seu origen en la festa del Corpus Christi. Això no obstant, no ha de fer suposar que les carcasses teriomòrfiques sorgissin de sobte, com per art d'encantament.

La festa del Corpus va ser decretada, primer, a la diòcesi flamenca de Lieja, el 1.264, i s'anà estenent per altres ciutats. Fou impulsada, a més, pel Concili de Viena del Delfinat al 1.311-12 i, sobretot, gràcies a la butlla papal de Joan XXII, el 1.316. Per a l'església, l'objectiu d'aquesta nova festa era afirmar i afirmar la naturalesa humana de Déu i la sacralitat de l'Hòstia consagrada enfront als que negaven aquests misteris. D'aquí, que també al Corpus se l'anomenés la festa del triomf sobre l'heretgia. Sembla que va ser a Avinyó, la seu pontifícia del moment, el primer lloc on pel Corpus es va celebrar una processó. En segona instància, fou Barcelona la següent ciutat del món cristià que va organitzar una processó lligada a la festa; era el 1.320 i, l'any següent, el 1.321, la processó es troba documentada a Girona.

Potser només una coincidència que la festa del Corpus i les seves processons sorgissin, també, en l'alba d'un cicle econòmic de crisi que portaria amb ella, la fam endèmica, calamitats, pestes i guerra. Un context semblant a les processons de rogatives dels segles V i VI. Recordeu que, a Catalunya, les cròniques parlen del 1.333 com "lo primer mal any", i és de tothom sabut que l'ona epidèmica més recordada en la història, la pesta negra, va tenir el seu primer brot el 1.348. De totes maneres, no era la primera epidèmia del segle ni seria l'última.

La festa del Corpus Christi havia de servir per a reafirmar la naturalesa humana de Crist, la transsubstanciació i l'Eucaristia, i abatere les negacions dels heretges. Però, per què tanta pruija en recalcar la importància del cos de Crist? I per què tant d'interès en què l'Hòstia sortís al carrer en el moment que s'acabava el cicle blader? Per què tant d'interès en què la gent de la ciutat en fos partícip de manera directa? Per què convertir la ciutat en escenari litúrgic i festiu del sagrament eucarístic?

S'ha d'entendre la institucionalització de la festa del Corpus i les seves processons, dins del context dels canvis en la pietat popular que tenen lloc des de finals del segle XII i que són impulsats per l'església catòlica en un intent d'imposar la seva monolítica cultura "racionalista" per damunt de l'heterogeneïtat i diversitat de la cultura laica, fos aquesta cultura d'elit o cultura popular.

Aquesta ofensiva de la cultura eclesiàstica es veu molt clarament en les formes que adopta el nou art del segle XIII: el gòtic.

Una cosa és certa: arran del ressorgiment urbà, l'església vol que l'home aprengui a resar. Resar... una tasca que no és tan fàcil com es pot creure.

Durant mols segles, orar va ser una funció exclusiva dels monjos. Eren ells els únics que, a través de l'oració, podien encomanar les ànimes a Déu (és clar que primer eren les seves les que encomanaven i després les dels seus parents més pròxims). La resta de la societat podia saber de l'existència de Déu, però no s'hi dirigia, no podia. I aquest Déu era, per a ells, un senyor totpoderós i temible, el pantocràtor jutge que tenia la capacitat d'enviar-los a l'infern si no seguïen certes pautes. Per això calia, també, fer contents als monjos amb favors i almoines. L'art romànic, art profundament religiós, es basteix en bona part gràcies a les aportacions econòmiques dels laics als monestirs benedictins.

Els ordes mendicants que sorgeixen al segle XIII (dominics i franciscans) ja no viuran en monestirs allunyats i separats de les vies de comunicació, sinó que s'instal·laren molt a prop de les ciutats, en els seus afores, en lloc molt estratègics. Viuran en convents, davant dels quals obriran places per a propiciar mercat i bescanvi. Conviuran i parlaran amb els laics i, a més, es faran dir "frares", és a dir, germans, prova de la voluntat manifesta de crear lligams de familiaritat amb la resta de ciutadans.

Els sermons dels mendicants eren com una mena d'espectacle. Es feien en places públiques o en mercats importants. l'orador pujava sobre una tarima i es dirigia al públic en llengua vulgar i començava a explicar una història. Evangèliques algunes, d'altres referides a les vides de sants o de la verge, el narrador les dotava d'una aura molt sucosa, aturant-se en detalls escabrosos, reforçant les parts més dramàtiques, posant salsa en les anècdotes, convertint passatges en escenes còmiques o cercant l'esglai de l'audiència en alguns moments. Són famosos els sermons del valencià Vicenç Ferrer per haver fet plorar i pixar de riure a tota una plaça, però sobretot per la "picantor" que tenien alguns detalls.

A través del drama, d'aquest nou teatre tan diferent al clàssic, els homes dels segles XIII i XIV van començar a prendre consciència de Déu i van aprendre a dirigir-s'hi, a resar.

Us preguntareu que té a veure això amb la festa del Corpus Christi i amb el bestiari. Doncs, com s'ha dit abans, la festa del Corpus i la seva institucionalització s'ha de contextualitzar dintre el fenomen dels canvis en la pietat popular. Acostumada ja la ciutat al teatre i als sermons espectaculars i dramàtics, fer derivar aquesta teatralitat en un acte festiu és acabar de rematar la jugada. Perquè a través de la festa, la paraula de Déu, els misteris de la religió catòlica i els seus dogmes tan abstractes podien ser compresos per tothom. La festa és participació, és un acte dinàmic que requereix activitat, més ben dit, és activitat mateixa. Gràcies a la festa, els espectadors dels sermons o dels Autos sacramentals passaven a ser actors i, sense adonar-se'n assumien el missatge que l'església volia fer arribar.

L'aparició del bestiari festiu i folklòric va lligat al missatge de l'Església i al sentit educatiu que volia infondre a través de la festa. Diu Amades que en les processons del Corpus hi participaven animals fets amb cartró i fusta de mida exagerada i d'aspecte fabulós, però coneguts per la gent.

Potser és arribat el moment de parlar de simbolismes del bestiari clàssic o tradicional. Alguns atorgats per l'Església, d'altres d'origen menys conegut i molt més reculat:

⇒ **L'Àliga**

Símbol de l'alçada i el sol. Se la identifica amb la figura del pare, amb la virilitat i el poder. Oposada a la serp és, per damunt de tot, l'emblema de la ciutat i del rei i, per això, sol anar coronada.

⇒ **El Bou**

És la imatge del sacrifici, l'abnegació i la castedat. A l'igual que el cavall i la mulassa, aquest castrat és l'antítesi del brau. Company de la mula en el pessebre i, per tant, en algun entremès relacionat amb la nativitat.

⇒ **El Cavall**

Senyal del temps imparable i del tro i associat a les tenebres. Símbol sexual per excel·lència pel seu falus, pel valor del semental en les cultures ramaderes i per la semblança de l'acte sexual amb la seva cavalcada.

⇒ **Els Cavallets**

Recullen el caràcter sexual del cavall. No es coneixen massa els seus orígens però un edicte del rei Carles III (segle XVIII) prohibeix el ball *per la disbauxa que causen i la seva descarada obscenitat* (?).

⇒ **La Cucafera**

Propera a la Tarasca (sovint s'intercanvien el nom). Una variant que s'imposa és la Cuca (a seques) figura formada per un gran cap rígid i un cos-cua de serp, mòbil i de roba que li dóna una gran mobilitat.

⇒ **El Drac**

Paradigma d'animal fantàstic i simbiosi mamífer, au, rèptil i peix. Guardià de tresors ocults, és símbol de fecundació i femineïtat. Identificat amb els déus de l'aigua, l'Apocalipsi li va conferir el caràcter d'ésser malèfic.

⇒ **El Griu**

Animal ambivalent amb cap i ales d'au rapaç i cos i potes de lleó, se'n desconeixen els orígens i significat, tot i que el seu simbolisme s'associa a la vigilància i la protecció. És força utilitzat en heràldica.

⇒ **El Lleó**

Animal solar per excel·lència, comparteix la noblesa del sol i del seu símil material, l'or. És la incorporació corpòria de la força i la fortalesa, de la naturalesa masculina i el poder de la reialesa i per això sol dur corona.

⇒ **La Mulassa**

Antítesi del cavall, anul·la el seu caràcter tenebrós, fugisser i irracional i la connotació temporal i sexual. És l'animal dòcil, capaç de guardar i protegir un nadó. Clàssic entremès del naixement de Crist.

⇒ **La Serp**

Comparteix amb el Drac el ser regent de les aigües i element de construcció i destrucció. Manifestació del temps lineal i cíclic pel canvi de pell. Animal tel·lúric associat a la potència fecundadora masculina.

⇒ **La Vibria**

També vibra o briva, és una serp però se la considera la femella del drac. Proveïda de sines, el seu nom significa *vi parit* (parir per força) ja que el mascle mor devorat durant la còpula i ella en el moment del part.

⇒ **La Tarasca**

D'origen desconegut i simbolisme divers segons els llocs, és força popular a la Provença i és una de les figures més antigues del bestiar. Té un gran cos semblant al de la tortuga i un cap petit i ferotge amb una gran boca.

EL PRESENT DEL BESTIARI

L'autèntica "revolució" del bestiar (ara ja en direm festiu i no pas processional per bé que encara segueix formant part del Seguici Popular de moltíssimes processons) es produeix amb l'adveniment del període democràtic en el qual ens trobem. És a partir de la dècada del 70 al 80 del segle passat i, sobretot, a partir d'aquest any, que ciutats, viles i pobles passen a recuperar primer (Barcelona, Tarragona, Reus, Montblanc, Igualada, Olot, Solsona...) o directament a crear des de zero una riquíssima i variada imatgeria festiva zoomòrfica (Manresa, Granollers, Tortosa, Terrassa, Cervera i desenes i desenes d'altres municipis). La creació de nous marcs festius basats en llegendes o fets històrics és també una constant (la Pedra del Diable a Parets del Vallès, la Festa de la Fil·loxera a Sant Sadurn d'Anoia, el Terrazel a Sant Llorenç d'Hortons, només per posar tres exemples).

És també el moment en que les dotze tipologies clàssiques ja definides simbòlicament, es veuen àmpliament superades per la imaginació i l'apel·lació a la mitologia, a la fantasia, a la llegenda o estrictament a la zoologia. Gràcies a la tossuderia i creativitat dels membres de les entitats de cultura tradicional i popular i a l'art d'una magnífica promoció d'artistes creadors que donen vida al bestiar.

La majoria de foc, avui el bestiar festiu viu sense cap dubte el millor moment de la seva llarga i ancestral història. Com la mateixa au fènix, el bestiar processional reneix de les seves cendres per convertir els territoris de parla catalana com a capdavanters en imatgeria zoomòrfica. Convivint harmònicament bestiar tan reulat com els dracs de la Bisbal d'Empordà, Olot, Solsona i Vilafranca del Penedès amb noves icones com l'Esquelet de Parets, el Moll Fer de Mollet, el Mamut de Viladecans, el Poll Foll de Ripollet, el Cavall de Gombren, la Llúdriga de Salt o el Drac Miserach de Sant Pau d'Ordal, posem per cas.

Amb els segles, el bestiar processional ha anat perdent la significació que els havia conduït fins al carrer, tot i que encara participa en moltes processons religioses i seguicis d'autoritats. Però, bo i perdent el seu sentit religiós, ha sabut conservar un sentit molt més entranyable: el de constituir-se com a part d'una festa. I la festa, és sempre el

mirall que identifica i cohesiona un grup humà. Avui, no podem concebre una festa de carrer sense la presència del bestiar festiu propi, d'allò que conforma ja la personalitat d'una col·lectivitat humana que se sent integrada i cohesionada. Allò que coneixem com a poble o ciutadania.

ORGANITZACIÓ DELS GRUP DE FOC

PERSONATGES I COMPONENTS DELS GRUPS DE FOC

Tant els Balls de Diables, les Colles de Diables com les Colles de Bestiari Festiu, tenen en comú la denominació de diversos personatges i de càrrecs per a l'organització i funcionament del grup. Uns personatges que, en funció del tipus de grup, tenen diverses funcionalitats:

Personatges:

Els Balls de Diables, podem distingir majoritàriament dos models de grups segons la tradició geogràfica.

Ball de diables o colles de diables amb personatges:

Son aquells grups de diables, que disposen de personatges definits amb o sense parlament.

Llucifert:

Representa al rei de les tenebres i cap suprem dels diables. Normalment es pot distingir per portar una gran capa, un barret de copa amb banyes o un birret i un ceptrot o el ceptrot més gran.

Diablessa:

Representa la dona de Llucifert i normalment es pot distingir per portar faldilles i un barret amb pales amples. També pot portar un ceptro. Normalment aquest personatge femení, és representat per un home.

Diable de foc:

Representen els diables sota les ordres de Llucifert i la diablessa. Porten una maça per utilitzar els materials pirotècnics

Tabaler:

Son aquells diables que toquen els tabals i porten el mateix vestit que els diables de foc.

Estandar:

Hi ha algunes colles que disposen d'un símbol de la colla, com una bandera.

ÀNGEL:

Personatge que representa als àngels del cel, normalment representat per nens. Porta un vestit blanc, ales blanques, una espasa i escut.

SANT MIQUEL:

Personatge que representa al arcàngel Miquel. Pot portar armadura, espasa i escut.

Ball de diables amb civader o del Baix Camp:

Els balls de diables amb civader o del Baix Camp, no disposen de personatges definits i només hi ha diables de foc i diables tabalers. Malgrat tot, alguns balls de diables del baix Camp, disposen de ball de Sant Miquel que el representen completament desvinculat de les actuacions de ball de diables.

En les colles infantils, els diables per motiu de seguretat no porten civader propi.

Bastaix de bestiar

Portador de la bestia de foc. Vesteixen normalment, com un correter amb faixa i gorra.

Components:

Cap de Colla: És el màxim responsable del grup i coordina les accions del grup. Dóna les instruccions i determina les tasques a realitzar per cada responsable de la colla.

Estendard:

És el portador de la imatge distintiva del grup de foc. Inicia la marxa i marca la distància de seguretat amb la colla que precedeix al grup. A les actuacions amb força presència de públic, l'estendard esdevé el punt de referència per a la resta del grup.

Portador de bèstia: Són aquelles persones que tenen al seu càrrec el moviment i lluïment de la bèstia. Poden variar en el seu nombre, segons el tipus de bèstia. Aquesta pot anar sobre rodes o bé ésser carregada a les espatlles dels portadors. Aquests acostumen a fer el ball de gala, protocol o de dansa festiva que cada animal fantàstic tingui estipulat. Els portadors poden ser els mateixos diables del grup de foc o bé només membres d'una colla de bestiar.

Encenedor / Fogall:

És el responsable d'encendre els materials pirotècnics dels diables i les besties de foc. Marca en tot moment el ritme del foc.

Diable Saquer/ calaixer:

És el diable encarregat de transportar i repartir els diferents materials pirotècnics als diables, segons indicacions del cap de colla i l'encenedor.

Diable Tabaler: Tanquen, pel darrera, la desfilada del grup, fent de barrera entre el seu grup i el posterior per tal que quedi protegit el carro on hi ha la pirotècnia. Tot i que la seva màxima responsabilitat és la de marcar, amb tradicional toc de tabal, el ritme al recorregut.

Grallers o acompanyaments d'altres formacions tradicionals:

Són habituals acompanyats dels grups de bestiar i poc presents en els altres grups de foc. Són els encarregats tocar els tocs, balls i composicions de la bèstia.

Acompanyants: Són els membres del grup que fan les feines de control d'ordre, de seguiment de l'actuació, ajuden als portadors de les bèsties i diferents tasques de suport de la colla.

Farmaciola: Responsable de portar el maletí o l'estoig amb els productes necessaris per a realitzar una primera cura d'urgència o petites cremades

LA INDUMENTÀRIA I ESTRIS DELS GRUPS DE FOC

Els vestits dels grups de foc estan fets amb roba gruixuda, de sac, de loneta o de qualsevol altre material o tela ignífuga de fàcil posar i treure.

Es recomana que estigui realitzat en dues peces: jaqueta i pantalon. En alguns casos també s'afegeix una capa. Uns vestits que estan decorats amb motius cabalístics o de referència al món diabòlic, bé retallats en roba i cosits o bé pintats directament sobre el vestit. A més a més alguns vestits poden dur cua i altres estímuls visuals.

La jaqueta acaba amb una caputxa, l'extrem superior de la qual està rematada amb dues banyes vermelles o d'altres colors, tot i que també podem trobar personatges que duen un barret adequat amb banyes.

Com hem comentat abans, algunes colles hi ha personatges concrets: el Llucifer i la Diablessa, els quals porten una indumentària específica que els identifica. La Diablessa vesteix jaqueta, faldilles i barret; i en Llucifer porta, sobre el vestit de jaqueta i pantalon, una capa i un barret amb banyes.

Dins del grup de foc, hi ha altres personatges com: els tabalers/res, els encenedors o metxes, els estandards, els diables/ses comodí, que aniran vestits amb el mateix estil de la resta de la colla. En alguns grups, i donada la necessitat de mobilitat amb els instruments de percussió, el cas dels tabalers/res s'acostuma a vestir-los amb pantalon i samarreta o capa identificativa del grup de foc o del grup de percussió.

Pel que fa als components d'una colla de bestiar festiu, el vestit es compon d'una camisolina o jaqueta amb motius cabalístics o llisa, pantalons de xarpanera o de cotó, mitges i faixa als malucs.

La vestimenta, tradicionalment, es pot complementar amb espadnyes de veta negra.

IMATGE I DISTINTIUS DELS GRUPS DE FOC

Els grups de foc, acostumen a distingir-se pel seu vestit, pel seu estendard, pel seu mocador i pels seus estris de foc: la maça, el ceptrot i en el cas de bestiar, per la seva bèstia de foc. Els acompanyants per la samarreta del grup.

Potser el distintiu més rellevant en diables és l'estendard que acostuma a obrir el pas del grup, hi figura l'ensenyia distintiva del grup.

ELS ESTRIS PER A CREMAR LA PIROTÈCNIA

Els grups de foc de diables o diableses, utilitzen sempre una maça o una forca o un ceptrot, de mida adequada que permeti un marge de seguretat suficient, per carregar i disparar els materials pirotècnics, especialment les carretilles o francesos.

Mai s'utilitzarà les mans o qualsevol altre part cos. En el cas de diables petits, aquesta mesura és incondicional en seu funcionament, ja que no podran tocar amb les mans ni manipular cap tipus de pirotècnia.

Els principals estris són:

Maça o forca:

Estri compost normalment d'un maneg llarg amb un barrilet a l'extrem de fusta on porta una barilla metal·lica per col·locar els materials pirotècnics.

Ceptrot: Acostuma a ser portat pels personatges més destacats dels grups: en Lucífer, el Mascle Cabró i la Diablessa. Simbolitza l'autoritat sobre els altres diables. Està format per un llarg mànec de fusta o metall acabat en diferents braços preparats per carregar un important volum de pirotècnia. La quantitat variarà en funció de la construcció que se li doni al ceptrot, però en general acostumen a ser entre 20 i 300 carretilles. La seva encesa dona pas a una intensa bola de foc molt vistosa. En el cas de les colles petites els ceptrots recomanats es fan amb una carrega màxima de 20 carretilles, si són més ho ha de disparar un adult.

⇒ **Saca – Civader:** Bossa de roba o loneta, que s'utilitza per carregar el material pirotècnic, que s'han de repartir als diables cremadors o per a carregar a la bèstia. Als grups del Baix Camp cada membre cremador del grup porta el seu civader individual. Es porta penjada a l'espatlla, mai en bandolera, i a ser possible tapada amb la capa del responsable.

⇒ **Carro:** Element on es emmagatzema i transporta la pirotècnia que es fa servir, i des del qual es van omplint les saques o civaders.

Les colles de bestiar cremen la pirotècnia carregada en els punts de foc disposats en la figura fantàstica, que pot ser portada de diferents maneres: carregada per sota per 1, 2 o més persones; arrossegada per rodes o plataforma; o bé figura individual (cas dels petits) portada pel propi cremador. Al igual que els diables, els menors no poden ni carregar ni descarregar la bèstia.

TIPUS ACTUACIONS DELS GRUPS DE FOC EN LES CELEBRACIONS POPULAR I TRADICIONALS

CERCAVILA DE FOC:

Cercavila pels carrer de la vila amb ús de materials pirotècnics on els diables i besties de foc, avancen amb formació ordenada amb un públic passiu. En una cercavila de foc només participen grups de foc.

PROCESOR I SEGUICI FESTIU:

Cercavila pels carrer de la vila amb ús o sense ús de materials pirotècnics on els diables i besties de foc, avancen en formació ordenada amb un públic passiu. En la processó participen altres grups de seguici festiu no de foc.

CORREFOC:

Cercavila pels carrer de la vila amb ús de materials pirotècnics on els diables i besties de foc, avancen amb formació ordenada amb un públic actiu. En una cercavila de foc només participen grups de foc.

ENCESA CONJUNTA O DE LLUÏMENT:

Encesa simultània de tots els diables i besties de foc en un espai ampli, normalment en places. L'encesa pot ser individual del grup o conjuntament amb tots els grups participant.

CARRETILLADA:

Diferents enceses conjuntes de tots els diables que és realitzen en mig d'un espai ampli i que segueix una coreografia, normalment girant formant un cercle o semicercle, que va convingent diferents elements pirotècnics.

BALL PARLAT:

Representació de teatre de carrer d'origen medieval, representant la lluita entre el bé i el mal. El seu màxim exponent és el Ball de Sant Miquel, on intervien lucifer, la diablesa i els set pecats capital on són derrotats per Sant Miquel i un o dos àngels. Normalment entre el diàleg, els diables solen recitar uns versots satírics.

MESURES DE SEGURETAT QUE HAN DE SEGUIR ELS INTEGRANTS DELS GRUPS DE FOC:

1. Utilitzar vestits i calçat resistent al foc i fer servir els complements necessaris per deixar la menor part possible del cos sense cobrir i per evitar-ne danys.
2. No acumular més de tres carretilles a la mà durant l'actuació, mantenir-ne les metxes recollides dins la mà i mantenir aquesta protegida del paraigua de foc.
3. Mantenir les distàncies de seguretat entre els actuants i els elements contenidors de pirotècnia, els quals no han de ser hermètics i s'han de situar darrera del grup de foc. En cas que els actuants portin la seva pròpia pirotècnia, aquesta s'ha de dur penjada sobre l'espatlla en una bossa no hermètica.
4. Mantenir les distàncies de seguretat respecte d'altres grups de foc o d'altres participants en la celebració.
5. Respectar el recorregut marcat per l'actuació i no envair els llocs on hi ha espectadors, els portals o llocs similars.
6. Cal seguir sempre les indicacions del cap de colla i dels membres de l'organització de l'acte i complir les normes de seguretat establertes.

7. Cal seguir el programa de l'acte al peu de la lletra.
8. Està prohibit que els integrants del grups de foc, prenguin begudes alcohòliques o substàncies estupefaents abans o durant el mateix.
9. Resta prohibit l'emmagatzematge de materials pirotècnics en llocs establerts pel grup o l'organització.
10. Els diables i besties de foc, un cop encesa la pirotècnia sempre es desplaçaran en direcció del recorregut per tal d'evitar envair involuntàriament amb els músics del grup o amb els contenidors de pirotècnia.
11. Respectar les zones de seguretat establertes per l'organització, que tenen com objectiu la protecció de persones, llocs amb perill d'incendi i espais destinats als mitjans de protecció i atenció sanitària.
12. Cada grup de foc ha de destinar un membre de la colla com a enllaç entre la colla i els serveis d'ordre.
13. En cas d'incendi d'un civader, els membres del grup formaran un cercle al voltant d'aquest, per separar el públic formant una distància de seguretat.

Els membres de l'organització poden portar una bengala marína de color verd, que poden utilitzar en cas d'emergència.

Si aquesta s'encèn:

- És paralitzarà automàticament el recorregut.
- Els membres de la colla s'agruparan deixant pas per als vehicles d'emergència.
- Els caps de colla controlaran el foc pirotècnic esperant les indicacions de l'organització.

MESURES DE SEGURETAT QUE HAN DE SEGUIR EL PÚBLIC VEÏNS I COMERCIANTS DURANT UN ACTE DE FOC:

1. Els aparadors i vidrieres ubicats en l'itinerari que seguiran els grups de foc, caldrà que tinguin les proteccions adients amb cartrons per tal d'evitar cremades en vidres, marbres i d'altres materials, i els tendals recollits. Els immobles caldrà que tinguin les portes, finestres i persianes baixades, tendals recollits, i no tenir roba estesa o d'altres elements similars.
2. No es podrà llençar aigua des de finestres i balcons durant el desenvolupament de l'esmentat acte per tal d'evitar accidents de participants i espectadors.
3. No es podrà encendre foc ni fumar al voltant de les bosses, civaders o contenidors dels materials pirotècnics, ni dels portadors de materials que utilitzen els referits grups.
4. Per raons de seguretat, els propietaris dels establiments, a requeriment de l'organització municipal, hauran de retirar les taules, cadires, ombrel·les, barres, jardineres i altres objectes situats a la via pública.
5. Els espectadors que assisteixin a les actuacions dels grups de foc no envairan l'espai on el grup de foc realitza l'actuació, no agafaran ni destorbaran cap dels seus membres, i hauran de mantenir les distàncies de seguretat adients per prevenir-ne de les espurnes i detonacions dels productes pirotècnics que tradicionalment s'usen.
6. El públic que vulgui participar activament en la cercavila de foc haurà de seguir les següents recomanacions:
 - Dur preferentment roba de cotó o texana, en cap cas fibra sintètica.
 - Dur barret o bé un mocador lligat al cap.
 - Dur sabates esportives o calçat consistent, sempre ben cordat, mai sandàlies o xancles.
 - Saltar sempre endavant, individualment o bé en grups molt reduïts, sense col·locar-se mai entre els tabalers i els actuants que porten els civaders de pirotècnia.

- No agafar-se ni destorbar cap membre dels grups de foc actuant.
- Seguir en tot moment les indicacions del servei d'ordre i els responsables dels grups de foc.

ORGANITZACIÓ JURÍDICA I ADMINISTRATIVA DELS GRUPS DE FOC

Tots els grups de foc constituïts com a entitats, en aquest cas al servei de la cultura popular i tradicional, han de complir amb una sèrie de requisits administratius, dels quals en parlarem tot seguit, encara que serà per donar un repàs i podreu trobar referències a les lleis o normes que heu de tenir en compte per a desenvolupar les vostres activitats. Aquest funcionament és el mateix per a tots els grups de foc, tant siguin colles de diables o colles de bestiar.

Com a punt de sortida, farem referència a tres punts bàsics:

1. Les nostres associacions, per regla general són entitats sense ànim de lucre, constituïdes voluntàriament, per un grup de persones majors d'edat (18 anys), per a complir una finalitat d'interès general o social.
2. Les entitats o associacions podran dur a terme activitats econòmiques accessòries o subordinades a llur finalitat si els rendiments que en deriven es destinen exclusivament al compliment de les seves activitats i finalitats com associació.
3. El patrimoni de les associacions o entitats sense ànim de lucre, no es pot repartir en cap cas entre els associats ni es pot cedir gratuïtament a persones físiques determinades o a entitats amb ànim de lucre.

Les Lleis per les quals es regeixen les entitats jurídiques i/o associacions per a la seva creació i funcionament són:

- ⇒ **DECRET 259/2008**, de 23 de desembre, pel qual s'aprova el Pla de comptabilitat de les fundacions i les associacions subjectes a la legislació de la Generalitat de Catalunya.
- ⇒ **LLEI 4/2008**, de 24 d'abril, del llibre tercer del Codi civil de Catalunya, relatiu a les persones jurídiques.
- ⇒ **DECRET 6/2008**, de 21 de gener, pel qual s'assignen al Departament de Justícia les funcions traspassades a la Generalitat de Catalunya en matèria de declaració d'utilitat pública de les associacions i aplicació dels beneficis fiscals a associacions i fundacions
- ⇒ **REIAL DECRET 1266/2007**, de 24 de setembre, de traspàs de funcions de l'Administració de l'Estat a la Generalitat de Catalunya en matèria de declaració d'utilitat pública de les associacions i aplicació dels beneficis fiscals a associacions i fundacions.
- ⇒ **Llei orgànica 1/2002**, de 22 de març, reguladora del dret d'associació
- ⇒ **Llei orgànica 15/1999**, de protecció de dades de caràcter personal (BOE núm. 298, de 14 de desembre, i suplement en català de 30 de desembre)
- ⇒ **DECRET 333/2002**, de 19 de novembre, de modificació d'altres decrets en matèria d'obligatorietat de contractació de determinades cobertures d'assegurances DOGC núm. 3778, 10.12.2002
- ⇒ **Decret 206/1999** - de la Generalitat de Catalunya – Organització i Funcionament del Registre d'Associacions
- ⇒ **Llei 24/2001** Estatal – Mesures de fiscalitat i comprables

Farem un repàs ràpid i resumit dels passos a seguir per a constituir una entitat o associació:

- ⇒ Acord d'un grup de persones de constituir l'entitat i les seves finalitats. Tenir la majoria d'edat – 18 anys-. A partir de 14 anys, es pot formar associació, sempre que hi hagin representants o tutors legals, a no ser que estiguin emancipades. En el cas d'associacions infantils o menors dels 14 anys, sempre actuaran els representants legals majors de 18 anys.
- ⇒ Acord per escrit de la constitució de l'associació.
- ⇒ Redacció dels estatuts de l'associació i del seu Reglament de Règim Intern.
- ⇒ Designació de les persones que han d'integrar l'òrgan de govern inicial.
- ⇒ Inscriure en la Secció d'Entitats Jurídiques, del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, tant els estatuts com el llistat dels membres de la junta directiva.

Temes a tenir en compte:

- ⇒ Un cop registrats els estatuts es pot demanar a Hisenda, la targeta del número d'identificació fiscal (NIF)
- ⇒ També es pot tramitar la sol·licitud d'exempció d'IVA (que només evita la presentació de la liquidació trimestral, però si es té activitat comercial, s'ha de procedir a fer la corresponent liquidació).
- ⇒ Cada vegada que es procedeix a fer eleccions a la Junta Directiva, s'ha de notificar el canvi a Entitats Jurídiques de la Generalitat.
- ⇒ S'ha de subscriure una pòlissa d'assegurança de Responsabilitat Civil, d'acord amb el que marca la normativa actual. Es un requisit obligat pel fet ser està registrat com a entitat o associació.
- ⇒ S'ha de subscriure una pòlissa d'accidents que cobreixi els actants de la colla.
- ⇒ Si l'entitat vol també es pot subscriure una pòlissa d'assegurances per als membres de la Junta o altres col·laboradors habituals de l'entitat.
- ⇒ S'ha de seguir el curs de formació establert per a determinar els CONSUMIDORS RECONOCIDOS COMO EXPERTOS, pels responsables del grup de foc.
- ⇒ Els socis/es de la colla, tant petits com grans, actants o no dels actes de foc, han de seguir el corresponent curs de formació com a integrant d'un grup de foc.

En el cas de les colles de diables infantils i dracs petits també s'ha de tenir en compte el següents apartats:

- ⇒ Es realitzaran reunions informatives amb els pares/mares/tutors dels infants participants, explicant el funcionament organitzatiu i normatiu de la colla i la reglamentació normativa a complir.
- ⇒ Se'ls demanarà un full firmat d'autorització paterna o del tutor legal, en la qual quedi manifest el coneixement dels pares o tutors, la participació en les activitats i actuacions de foc i el tipus de material pirotècnic que s'utilitza.
- ⇒ Serà necessària la presència física dels pares o tutors en les actuacions de foc que realitzi la colla.
- ⇒ Es faran assajos amb els infants de les diferents activitats: enceses, pas del diable, tabals....

- ⇒ I se'ls mantindrà en formació constant sobre els temes del món del foc, normes dels actes de foc, formes d'actuació, comportament...etc.
- ⇒ Tot i que la formació i les normes de funcionament dels grups de foc són les mateixes
- ⇒ per a tots/es els responsables de grup, es evident que en el cas dels menors, estem parlant dels diables i portadors de bèsties del futur, i hi ha implícit un treball transversal sobre valors, aptituds, comportaments, respecte pel grup i per l'entorn, que els responsables d'aquets grups hem de treballar seriosament.

Legislació vigent pels grups de foc

- ⇒ Decret 252/99 de la Generalitat de Catalunya (Grups de foc)
- ⇒ Real Decret 230/1998 Estatal – Reglament d'Explosius (hi ha alguns articles que són vigents).
- ⇒ Real Decreto 563/2010 Estatal de 7 de maig – Transposició de la Directiva Europea 2007/CE/23
- ⇒ Llei 11/2009, del 6 de juliol, de regulació administrativa dels espectacles públics i les activitats recreatives.
- ⇒ Llei 2/1993 de la Generalitat de Catalunya –Protecció de la Cultura Popular

LEGISLACIÓ QUE REGULEN L'ÚS DELS MATERIALS PIROTÈCNICS PER GRUPS DE FOC.

L'aprovació del Reial decret 562/2010, de 7 de maig, pel que s'aprova el Reglament d'articles pirotècnics i cartutxeria, va comportar la regulació de l'ús de materials pirotècnics posant en perill la continuïtat del nostre patrimoni festiu amb foc. No obstant, el Reial decret preveu que les Comunitats Autònomes puguin reconèixer manifestacions festives com a "manifestacions de caràcter religiós, cultural o tradicional", a nivell local o autonòmic, les quals es regiran per una Instrucció Tècnica particular (la ITC 18) que modifica els principals aspectes que dificultaven la realització de les manifestacions festives amb pirotècnia tal i com les hem conegut fins ara. La ITC 18 permet, entre d'altres mesures, que en les festes esmentades no siguin aplicables els límits d'edat i les distàncies de seguretat establertes amb caràcter general principals esculls per a les activitats dels grups de foc a Catalunya. També hem de tenir en consideració d'altres decrets i Directives, que segons les circumstàncies, poden afectar als grups de foc.

Directiva 2007/23/CE del Parlament Europeu i del Consell de la UE, de 23 de maig, sobre la posada al mercat d'articles pirotècnics,

- ⇒ *Real Decreto 563/2010, de 7 de mayo, que se aprueba el Reglamento de artículos pirotécnicos y cartuchería.*
- ⇒ *INSTRUCCIÓN TÉCNICA COMPLEMENTARIA NÚMERO 18, de 8 de mayo de 2010*
- ⇒ *Decret 252/1999 de 31 d'agost (DOGC de 14 de setembre) regula les actuacions dels grups de foc en les celebracions populars i tradicionals.*

INSTRUCCIÓ TÈCNICA COMPLEMENTÀRIA NÚMERO 18

Manifestacions festives religioses, culturals i tradicionals

1. Objecte i àmbit d'aplicació

L'objecte de la present Instrucció tècnica complementària és regular l'ús d'artificis de pirotècnia exceptuats de l'àmbit de la Directiva 2007/23/CE, de 23 de maig de 2007, sobre la posada al mercat d'articles pirotècnics, per grups de consumidors reconeguts com a experts (CRE) en manifestacions festives religioses, culturals i tradicionals.

2. Autorització de manifestacions festives

El reconeixement d'una manifestació festiva com de caràcter religiós, cultural o tradicional, en l'àmbit local o autonòmic, l'ha d'efectuar l'Administració autonòmica corresponent, d'ofici o a instància dels ajuntaments mitjançant una disposició que s'ha de publicar en el diari oficial corresponent i en la qual s'ha d'especificar si en la manifestació festiva es permet la participació de menors d'edat.

Una vegada reconeguda la manifestació festiva com a religiosa, cultural o tradicional, l'organitzador de l'acte o el grup de consumidors reconeguts com a experts interessats a utilitzar artificis pirotècnics objecte de la present Instrucció tècnica complementària han de presentar a l'Ajuntament corresponent, en cas que aquest no sigui el mateix organitzador de la celebració, sol·licitud d'autorització, que inclogui, almenys:

1. Documentació acreditativa de la personalitat jurídica del grup o grups de consumidors reconeguts com a experts participants.
2. Relació de persones integrants del grup o grups, amb indicació de les persones que els representen.
3. Dades de les persones responsables dels grups i documentació justificativa d'haver rebut la formació en el programa formatiu establert en el punt 4 de la present Instrucció tècnica complementària.
4. Justificació documental conforme tots els components dels grups han rebut una formació específica per a la participació en la manifestació festiva d'acord amb el que estableix el punt 4 de la present Instrucció tècnica complementària.
5. Permís escrit dels pares o tutors legals en cas de participació de menors d'edat.
6. Programa detallat de l'acte, amb indicació de l'espai de celebració o del seu recorregut, així com l'horari de realització.
7. Relació dels tipus d'artificis de pirotècnia que s'han d'utilitzar, descripció del seu funcionament, quantitat de matèria reglamentada per artifici i quantitat total aproximada a utilitzar.
8. Proposta de les mesures de seguretat i emergència previstes així com, si s'escau, la indumentària i mesures de protecció recomanades per a la interacció en l'acte de terceres persones.
9. Justificació documental conforme l'organitzador ha subscrit una assegurança de responsabilitat civil que cobreixi els possibles danys a tercers derivats de la realització de la manifestació festiva, i els possibles accidents en cas de participació de menors d'edat, sense perjudici del compliment del que estableix la normativa autonòmica o local sobre això.

En el cas de manifestacions festives en les quals s'hagin d'usar menys de 50 quilograms de matèria reglamentada, l'Ajuntament, una vegada rebuda la sol·licitud d'autorització de la manifestació festiva i en qualsevol cas sempre que sigui l'organitzador de la celebració, ha de comunicar a la delegació del Govern corresponent la celebració de l'acte i ha d'aportar, almenys, la documentació disposada en el punt 7 anterior, que s'entén autoritzat llevat de denegació expressa.

En cas que en la manifestació festiva hagin de ser usats més de 50 quilograms de matèria reglamentada és preceptiva l'autorització expressa de la delegació del Govern corresponent. En aquest cas, l'Ajuntament ha d'indicar en la sol·licitud d'autorització, almenys, el que segueix:

Referència a la declaració de la manifestació festiva autoritzada per la comunitat autònoma.

Tipus d'articles pirotècnics que s'utilitzen, descripció del funcionament i massa de la matèria reglamentada que els componen.

Quantitat total aproximada de matèria reglamentada.

Una vegada obtinguda l'autorització de l'ús dels artificis pirotècnics per part del delegat de Govern, l'Ajuntament ha d'autoritzar l'esdeveniment, i és el responsable de la custòdia de l'assegurança de responsabilitat civil subscripta per organitzador de l'acte, així com de la salvaguarda de les mesures de seguretat i organització que tingui atribuïdes en l'àmbit de les seves competències.

3. Requisits de la manifestació festiva

Únicament poden utilitzar artificis pirotècnics en les manifestacions festives religioses, culturals o tradicionals que estiguin autoritzades per l'Ajuntament de la localitat on es realitzin les persones pertanyents a algun grup de consumidors reconeguts com a experts.

En el cas d'utilització de pólvora negra, la quantitat màxima que cada participant pot portar en un únic recipient dissenyat a aquest efecte, és d'un quilogram.

És competència de l'Ajuntament:

- a) Autoritzar la celebració de la manifestació festiva, d'acord amb el que estableixen la present Instrucció tècnica complementària i la normativa autonòmica i local aplicable.
- b) Donar difusió de la celebració de l'acte per a coneixement del públic, així com de l'espai o recorregut de l'actuació i de l'horari de realització.
- c) Informar de les mesures de seguretat aplicables així com, si s'escau, de la indumentària i de les mesures de protecció recomanades per a la participació en l'espectacle de terceres persones.
- d) Vetllar pel compliment de les mesures de seguretat i requisits establerts per a cada acte.

4. Formació mínima per als consumidors reconeguts com a experts

D'acord amb el que preveu l'apartat anterior, la comunitat autònoma, o bé directament o a través de les associacions d'empresaris, entitats culturals o grups de consumidors reconeguts com a experts, ha d'organitzar la impartició de la formació corresponent a les persones integrants de les entitats participants en cada tipus de manifestació festiva. Per a això ha de disposar dels mitjans adequats, tant materials com humans, que poden ser propis o aliens, i s'ha d'assegurar oportunament de l'eficàcia dels uns o els altres per a la consecució dels objectius marcats.

Una vegada s'hagi justificat documentalment el seguiment i la superació del curs, la comunitat autònoma corresponent ha d'expedir una certificació acreditativa de formació

rebuda com a integrant d'un determinat grup de consumidors reconeguts com a experts. La certificació n'ha de mantenir la vigència mentre les condicions de la celebració es conservin.

Cap consumidor reconegut com a expert pot participar en la manifestació festiva si no està en possessió d'aquest certificat. No obstant això, durant el període transitori establert, els participants que encara no hagin obtingut el certificat acreditatiu de formació rebuda poden utilitzar productes autoritzats i catalogats d'acord amb l'anterior reglamentació mentre mantinguin la seva vigència, seguint les instruccions d'ús que hagi recomanat el fabricant.

En el cas dels responsables dels grups, la certificació acreditativa de la formació l'ha d'expedir l'Àrea d'Indústria i Energia de la delegació del Govern corresponent.

El programa formatiu mínim per als consumidors reconeguts com a experts és el següent:

a) Informació sobre els articles pirotècnics a utilitzar en l'espectacle.

Funcionament dels artificis que s'hagin d'utilitzar.

Correcta utilització.

Riscos derivats de la seva utilització.

Mesures de prevenció específiques.

b) Coneixements sobre el desenvolupament de l'espectacle.

Delimitació de l'àrea de l'espectacle.

Delimitació de l'àrea de seguretat, si s'escau.

Requisits per a l'accés a l'espectacle.

c) Mesures de seguretat i emergència.

Mesures de seguretat establertes per al desenvolupament de l'espectacle.

Procediments d'actuació en cas d'accident.

d) Procediments de recepció i devolució dels articles pirotècnics.

e) Tractament d'articles fallits.

El programa formatiu mínim per als responsables dels grups de consumidors reconeguts com a experts és el següent:

a) Composició i propietats bàsiques dels diferents tipus d'artificis pirotècnics a utilitzar.

Coneixements generals sobre el funcionament dels artificis pirotècnics.

Aspectes teòrics bàsics dels artificis i els seus sistemes d'iniciació.

b) Formació bàsica en tècniques de preparació dels artificis i del seu ús.

Elements auxiliars per a la protecció, subjecció, etc.

Protecció contra la humitat i la pluja.

Seguretat en el maneig, emmagatzematge, transport i ús d'artificis pirotècnics.

Tractament d'artificis fallits.

c) Coneixement de la legislació sobre manifestacions festives.

d) Exemples d'incidents i accidents il·lustratius, fallades més representatives, i mesures per evitar-los.

5. Adquisició, emmagatzematge i eliminació dels artificis pirotècnics utilitzats en els espectacles

Els artificis pirotècnics utilitzats en les celebracions que regula la present Instrucció tècnica complementària han de ser adquirits, sota comanda, pel responsable del grup de consumidors reconeguts com a experts en un dipòsit de productes acabats d'un taller de fabricació degudament autoritzat segons el que disposa el Reglament d'articles pirotècnics i cartutxeria.

La fabricació, adquisició, transport, emmagatzematge i eliminació dels artificis pirotècnics utilitzats en les manifestacions festives que regula aquesta Instrucció tècnica complementària s'han de fer d'acord amb el que estableix el Reglament d'articles pirotècnics i cartutxeria i, si s'escau, amb el que preveuen específicament els articles 21, 105 i 167.

DECRET

252/1999, de 31 d'agost, pel qual es regulen les actuacions dels grups de foc en les celebracions populars i tradicionals.

Per la Resolució 452/V el Parlament de Catalunya va instar el Govern a regular l'activitat de les celebracions de tipus popular i tradicional en què intervenen els anomenats *grups de foc*, que comporta la utilització de productes pirotècnics, per tal de vetllar per la seguretat de totes les persones que participen en aquesta mena d'activitats festives.

En compliment de l'esmentada Resolució, l'elaboració del Decret s'ha fet d'acord amb els representants de diversos grups de foc d'arreu de Catalunya.

De conformitat amb la Llei 10/1990, de 15 de juny, sobre policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics, i amb la Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural; D'acord amb el dictamen de la Comissió Jurídica Assessora, a proposta dels consellers de Governació i de Cultura i d'acord amb el Govern,

DECRETO:

Article 1

Objecte

L'objecte d'aquest Decret és regular les actuacions que realitzen o en les quals intervenen grups de foc i que constitueixen o formen part de celebracions de tipus popular i tradicional, amb l'objectiu de garantir la seguretat de les persones que hi actuen i dels espectadors, i també dels béns públics i privats situats en els llocs on es realitzen les actuacions.

Article 2

Actuacions dels grups de foc

Són actuacions pròpies dels grups de foc les realitzades amb carcasses zoomòrfiques, portades per una o diverses persones, des de les quals es disparen productes pirotècnics, o les de colles d'actuants a peu que individualment empen productes pirotècnics.

Article 3

Autorització de les actuacions

3.1 Per a la realització de qualsevol actuació de grups de foc, cal que l'organitzador obtingui prèviament:

a) Llicència municipal, d'acord amb el que preveu la Llei 10/1990, de 15 de juny, sobre policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics. En cas que l'organitzador sigui un ajuntament, l'actuació ha de ser aprovada per l'òrgan competent del mateix ajuntament.

b) Autorització per a la utilització del material pirotècnic, d'acord amb el que preveu el Reglament d'explosius.

3.2 Per a l'autorització de l'actuació d'un grup de foc, cal que l'organitzador acrediti que té concertat un contracte d'assegurança que cobreixi el risc de responsabilitat civil per danys a les persones, a les coses i a la via pública i els seus elements.

3.3 La llicència per a l'actuació d'un grup de foc ha d'indicar les mesures de seguretat adients per evitar danys personals o materials. A l'annex 1 d'aquest Decret s'indiquen les mesures de seguretat bàsiques, que poden ser completades o adaptades per l'ajuntament a les circumstàncies de cada actuació.

3.4 Abans de concedir de la llicència o d'aprovar l'actuació d'un grup de foc, l'ajuntament ha de sol·licitar informe als corresponents serveis de prevenció i extinció d'incendis i de salvaments. Cal adjuntar a la sol·licitud d'informe una descripció de l'actuació projectada i de les mesures de seguretat que s'hi pretén aplicar.

Article 4

Preparació de les actuacions

4.1 L'organitzador d'una actuació d'un grup de foc ha de:

- a) Comunicar l'actuació als veïns.
- b) Senyalitzar l'espai o recorregut de l'actuació.

4.2 Les comunicacions i senyalitzacions

previstes a l'apartat 4.1 s'han de fer almenys 48 hores abans de l'hora prevista per a l'inici de l'actuació i han d'indicar els aspectes següents:

- a) Horari de l'actuació.
- b) Espai o recorregut on es realitzarà l'actuació.
- c) Mesures de seguretat que s'han aplicar, segons el que prevegi la llicència.

4.3 L'ajuntament que autoritzi una actuació d'un grup de foc ha de:

- a) Realitzar o supervisar que es realitzin les comunicacions i senyalitzacions previstes a l'apartat 4.1.
- b) Comprovar, abans de l'inici de l'actuació, que l'espai o recorregut on es portarà a terme està degudament condicionat, lliure de vehicles estacionats, de contenidors i d'altres elements que puguin destorbar el desenvolupament de l'actuació o que puguin resultar-hi danyats. En cas que durant l'actuació s'apagui l'enllumenat públic, s'ha de mantenir sempre un mínim d'il·luminació encesa.
- c) Disposar els mitjans personals i materials necessaris per garantir l'ordre, la seguretat, la prevenció contra incendis i l'assistència sanitària durant la realització de l'actuació. Per al compliment d'aquesta obligació, l'ajuntament pot demanar el suport tècnic de la Direcció General d'Emergències i Seguretat Civil del Departament de Governació.

Article 5

Utilització de material pirotècnic

5.1 El material pirotècnic que utilitzen els grups de foc està en funció del tipus d'actuació que fan i de la celebració de la qual aquesta forma part i, en tot cas, ha de respectar les normes contingudes en el Reglament d'explosius i en l'autorització d'utilització corresponent.

5.2 Els integrants dels grups de foc han d'adoptar les màximes precaucions en la manipulació del material pirotècnic per tal d'evitar danys personals, a ells mateixos o a terceres persones, o danys materials en béns públics o privats. En tot cas, han de respectar les mesures de seguretat que s'indiquen a l'annex 2 d'aquest Decret.

5.3 Quan en les actuacions participin voluntàriament i espontàniament persones no integrants del grup de foc, el grup i els encarregats de la seguretat han de vetllar perquè aquestes persones no manipulin material pirotècnic i perquè segueixin les indicacions dels integrants del grup, especialment amb relació al manteniment de les distàncies de seguretat respecte dels actuants o dels portadors del material pirotècnic.

Article 6

Règim sancionador

6.1 En cas d'incompliment d'aquest Decret és d'aplicació el règim sancionador establert en la Llei 10/1990, de 15 de juny, sobre policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics.

6.2 La realització d'actuacions de grups de foc sense l'autorització que preveu l'apartat 3.1.b) i l'incompliment els termes de l'autorització estan subjectes al règim sancionador que estableix la normativa sobre seguretat ciutadana i sobre explosius.

DISPOSICIÓ FINAL

Aquest Decret entrarà en vigor deu dies després de la publicació al DOGC.

Barcelona, 31 d'agost de 1999

JORDI PUJOL

President de la Generalitat de Catalunya

XAVIER POMÉS I ABELLA

Conseller de Governació

JOAN M. PUJALS I VALLVÈ

Conseller de Cultura

ANNEX 1

Mesures de seguretat que cal seguir en els llocs on es realitzen actuacions de grups de foc

- 1 Mantenir portes i finestres tancades, persianes abaixades, aparadors i vidres protegits i tendals recollits, i no tenir roba estesa o altres elements com banderes, etc.
- 2 No col·locar cap element que pugui obstaculitzar el desenvolupament de l'actuació o el pas fluid de la gent (testos, taules, cadires, etc.).
- 3 No llançar aigua fins que no hagi acabat l'actuació.
- 4 No encendre foc ni fumar a prop de les bosses o contenidors del material pirotècnic.
- 5 No envair l'espai on el grup de foc fa l'actuació i no agafar ni destorbar cap dels seus membres.

ANNEX 2

Mesures de seguretat que han seguir els integrants dels grups de foc

- 1 Utilitzar vestits i calçat resistent al foc i fer servir els complements necessaris per deixar la menor part possible de cos sense cobrir i per evitar-ne danys.
- 2 No acumular més de tres correccames a la mà durant l'actuació, mantenir-ne les metxes recollides dins la mà i mantenir aquesta protegida del paraigua de foc.
- 3 Mantenir les distàncies de seguretat entre els actuants i els elements contenidors de la pirotècnia, els quals no han de ser hermètics i s'han de situar darrere del grup de foc. En cas que els actuants portin la seva pròpia pirotècnia, aquesta s'ha de dur penjada sobre l'espatlla en una bossa no hermètica.
- 4 Mantenir les distàncies de seguretat respecte d'altres grups de foc o d'altres intervinents en la celebració.
- 5 Mantenir les distàncies de seguretat amb els espectadors.
- 6 Respectar el recorregut marcat per l'actuació i no envair els llocs on hi ha espectadors, els portals o llocs similars.

MATERIALS PIROTÈCNICS:

Els grups de foc, utilitzen materials pirotècnics sense marcatge CE destinats a Consumidors Reconeguts com Experts (CRE) per a manifestacions festives de cultura popular i tradicional, exceptuats de l'àmbit de la Directiva 2007/23/CE i regulats per la ITC 18 del Reglament d'articles pirotècnics i cartutxeria, del Real Decret 563/2010, de 7 de maig de 2010.

Els diferents fabricants o exportadors de materials pirotècnics, podran fabricar, emmagatzemar i transportar articles pirotècnics, per ús de consumidors reconeguts com experts, segons l'article 21, punt 5 del Reglament d'articles pirotècnics que quedaran regulats, per la ITC 18.

Aquests materials pirotècnics, tenen les mateixes característiques i categories que els materials pirotècnics amb marcatge CE amb l'única diferència que estan exceptuades les distàncies de seguretat i les edats destinades per cada categoria.

COMPOSICIÓ I PROPIETATS BÀSIQUES DELS DIFERENTS ARTIFICIS PIROTÈCNICS

Definicions.

D'acord amb el Reglament de Pirotècnia podem dir que es:

Matèria detonant:

Matèria que està destinada a produir l'efecte tro i obertura dels artificis pirotècnics. En els materials pirotècnics destinats als grups de foc, correspon al tro que finalitza la combustió.

Matèria pirotècnica:

Matèria que produeix els efectes no detonants. Altrament dit, la que fa colors, espurnes, etc.

Matèria reglamentada:

Matèria resultant de la suma de la matèria detonant i la matèria pirotècnica.

Matèria inerta:

La resta de la composició d'un artifici pirotècnic, es a dir la carcassa, cintes, cartró, anella, etc.

El pes total utilitzat de Matèria reglamentada en un acte de foc, és la base de regulació de transport i autoritzacions.

Generalment es considera que el pes de la matèria reglamentada es aproximadament una cinquena part del pes total, es a dir, incloent la matèria inerta.

Categories (Art. 7 del Reglament de Pirotècnia)

Els articles pirotècnics es classifiquen en categories segons els efectes del risc involucrat en la manipulació, emmagatzematge i transport a una de les divisions de risc definides al *Manual de Recomanacions de les Nacions Unides* en les següents categories:

Categoria 1:

Artificis de pirotècnia del molt baixa perillositat i nivell de soroll insignificant destinats a ésser utilitzats en zones delimitades, inclòs els artificis pirotècnics destinats a ús dintre d'edificis residencials.

Categoria 2:

Artificis de pirotècnia del perillositat baixa i nivell de soroll baix destinats a ésser utilitzats al aire lliure en zones delimitades.

Categoria 3:

Artificis de pirotècnia del perillositat mitjana destinats a ésser utilitzats al aire lliure en zones de gran superfície, i nivell de soroll que no sigui perjudicial per la salut humana.

Categoria 4:

Artificis de pirotècnia de elevada perillositat destinats a ús exclusiu per part d'experts i nivell de soroll que no sigui perjudicial per la salut humana.

Posteriorment, el mateix article també regula els artificis pirotècnics destinats a ús en teatres i d'ús nàutic però no hi entrem per que considerem no es l'objecte de la nostra exposició.

Els grups de foc utilitzen normalment materials pirotècnics de categoria 2 i 3.

TIPUS DE MATERIALS PIROTÈCNICS PER GRUPS DE FOC:

Característiques tècniques de cada artifici: A mode d'exemple, en les pàgines següents farem una exposició dels trets característics de les tres famílies d'artificis més utilitzades en aquest àmbit.

Carretilla:

Artifici pirotècnic dotat d'un tub propulsor que produeix un efecte d'espurna lluminosa acompanyat de detonació final. Segons el suport pot efectuar una figura giratòria en forma de paraigües o fixa en forma de sortidor.

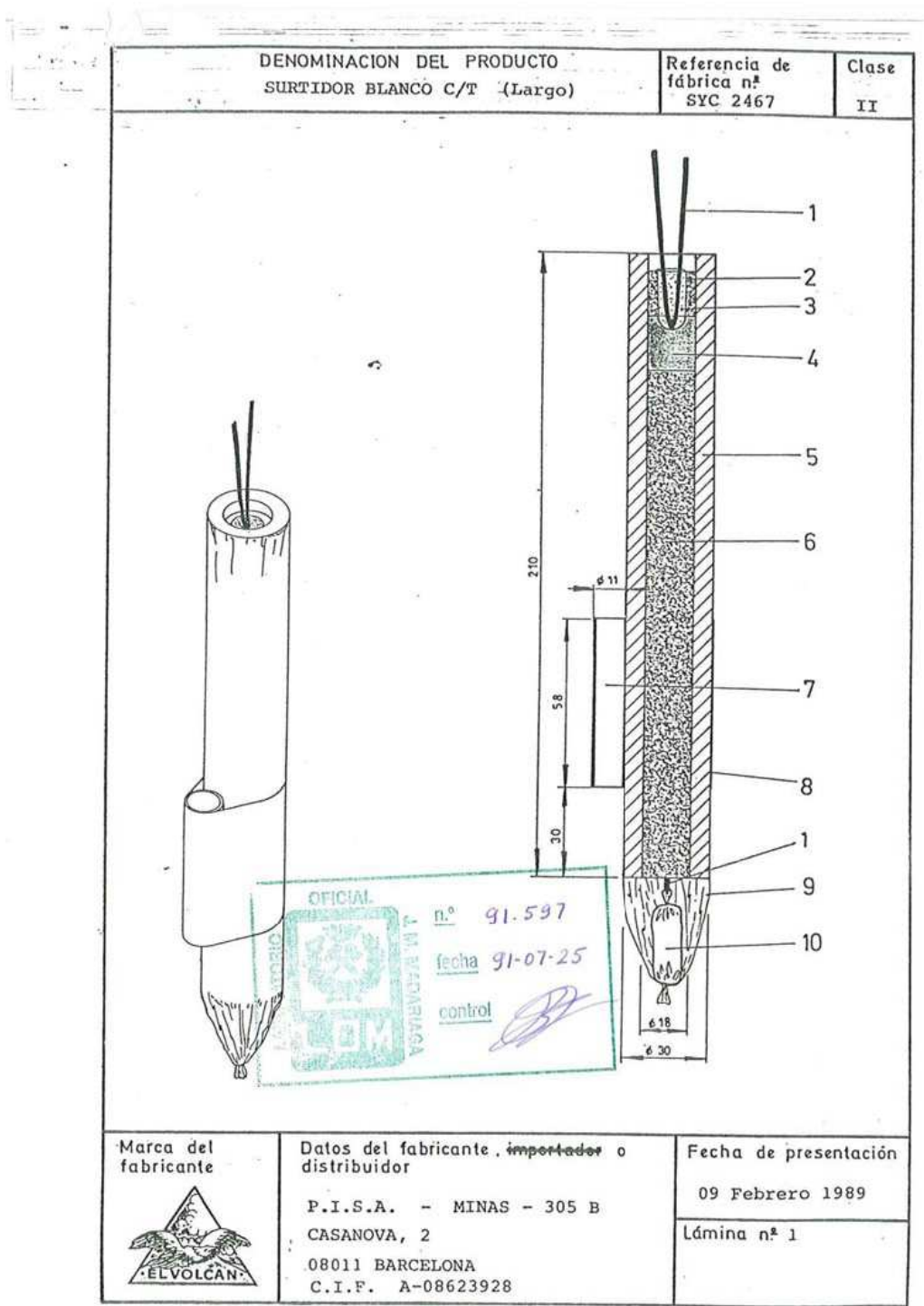
Les carretilles, segons la seva carrega de matèria pirotècnica i detonant poden ser de categoria 1, 2 i 3. Les carretilles poden ser de diferents colors i amb efecte xiulador.

Fitxa tècnica de Carretilla Titani amb tro i anella:

NOMBRE DEL PRODUCTO CARRETILLA / TITANIO CON TRUENO Y ANILLA		Hoja 1 ESQUEMA DEL MONTAJE	Clase II
	Datos del fabricante, importador o distribuidor: Pirotecnia IGUAL Casanova, 2 - 3ª Pl. - 08011 BARCELONA TEL. 93 292 81 70 C.I.F. A-0862392 MINER 305 - B FAX. 93 423 52 96 e-mail: pisa@pirotecniaigual.com		Ref.de fábrica nº: SUR2 / 201
			Fecha de presentación: Mayo-01

⇒ **Sortidors:**

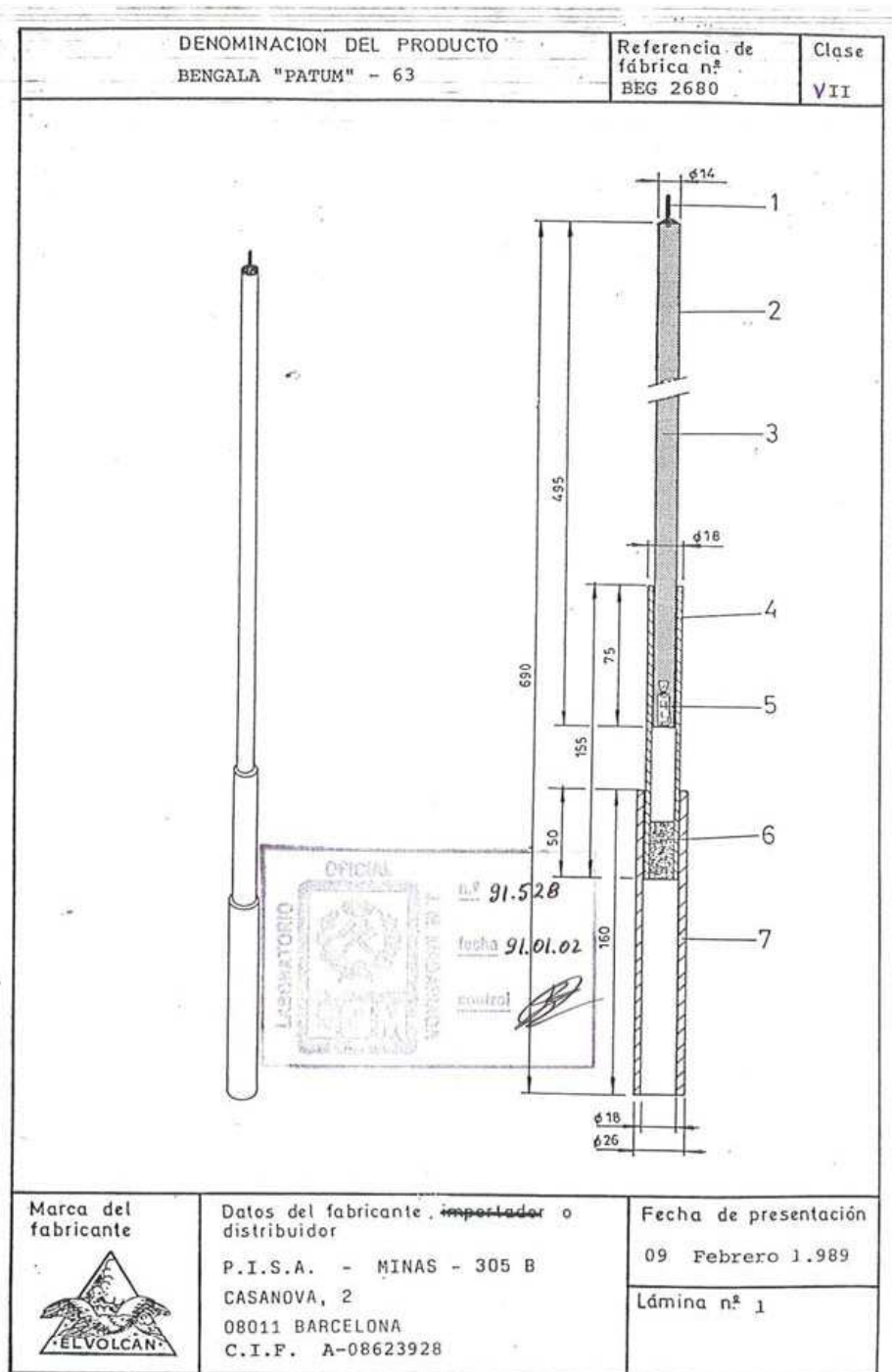
Fitxa tècnica de Sortidor nº12 Blanc amb tro i tub:



Funcionament: es tracta d'un artifici dotat d'un tub propulsor que produeix un efecte de propulsió d'espurnes lluminoses acompanyat de detonació final. Generalment, en portar un suport de tub, l'efecte és de sortidor fix en forma de volcà.

⇒ **Bengales:**

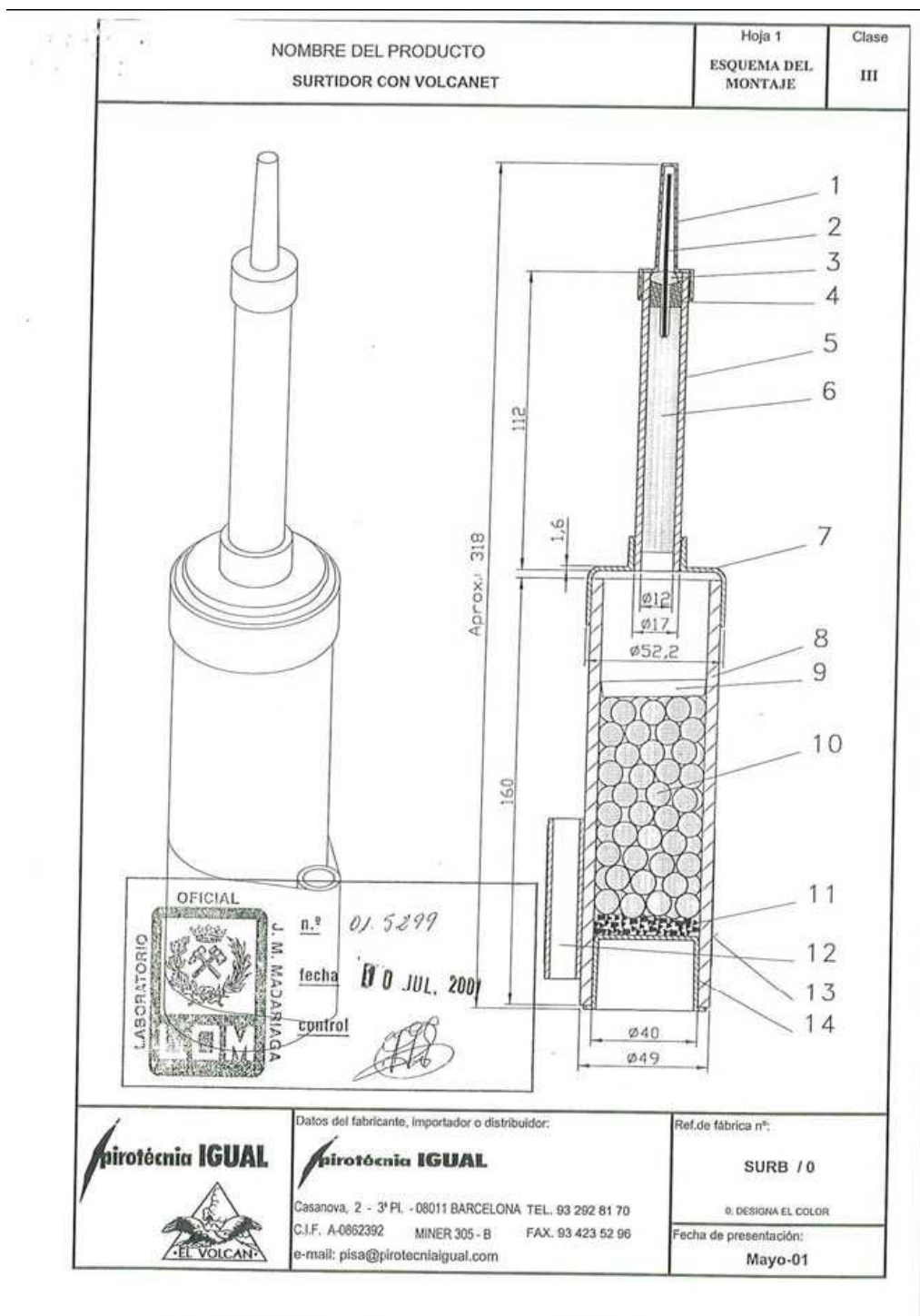
Bengala Patum



Funcionament: es tracta d'un artifici dotat d'un tub amb mescla pirotècnica amb base de carbó vegetal que produeix un efecte de propulsió a baixa velocitat d'espurnes daurades acompanyat, o no, de detonació final. Generalment, en portar un suport de tub, l'efecte és de sortidor fix en forma de volcà.

⇒ **Bengales:**

Sortidor amb volcanet



Funcionament: es tracta d'un artifici dotat d'un tub propulsor que produeix un efecte de propulsió d'espurnes lluminoses acompanyat d'una explosió final d'espurnes de color en forma de volcà. Generalment, amb suport de tub.

Sistemes d'iniciació:

Existeixen dos sistemes per iniciar els artificis pirotècnics:

⇒ **Iniciació manual:**

Encesa a través d'elements incandescents (encenedor, botafocs,...) de la metxa (teixit amb ànima de pólvora) que porta incorporada l'artifici, i que dona uns temps de retard en l'encesa.

⇒ **Iniciació elèctrica:**

Encesa de l'artifici a través d'un inflamador elèctric que ha de portar incorporat prèviament l'artifici. Es proporciona l'empenta elèctric amb una font d'alimentació, com ara una pila o un explosor. La ignició és instantània.

S'ha d'utilitzar sempre el tipus d'encesa que dugui incorporat l'artifici. No es poden fer manipulacions per variar els sistemes d'iniciació originals.

FORMACIÓ BÀSICA EN TÈCNiques DE PREPARACIÓ DELS ARTIFICIS I EL SEU ÚS.

Sistemes de subjecció:

En termes generals, els sistemes de subjecció utilitzats en masses de diables, dracs i altres elements fixes, han de complir una norma bàsica: la d'impedir per tots els mitjans, que l'artifici es desprengui o es bolqui durant el seu funcionament. Els sistemes poden ser diversos, com brides, argolles i altres elements metàl·lics, etc., però sempre la seva funció ha de ser impedir que l'artifici es desprengui del suport durant el seu funcionament.

En cas d'utilitzar suports fixes per altres artificis com candeles o carcassetes, aquests han de tenir una subjecció suficient per impedir que es bolquin i disparin de cara al públic, per lo qual s'han de falcar amb sacs de sorra o altres elements que els fixin a terra, a més de donar-los una mínima orientació, si és possible, en sentit contrari al públic. Els artificis s'han de col·locar sempre al fons del suport o canó, per evitar que part de la força propulsora es perdi .

Protecció contra humitat i pluja:

Durant el transport i emmagatzematge:

- ⇒ Transportar el material en els embalatges originals en els quals se'ls lliura el producte.
- ⇒ Transportar en vehicles coberts.
- ⇒ Emmagatzemar en llocs tancats, coberts i secs.

Durant la realització de l'espectacle:

- ⇒ Transportar en carros o recipients tancats.
- ⇒ Respectar els protectors del sistema d'iniciació fins el moment de l'encesa (en cas de que el portin).

Si es munten elements fixes:

- ⇒ Tapar-los amb film plàstic, millor si té propietats antiestàtiques.

Manipulació d'artificis pirotècnics

Fent un repàs de totes les Normatives que hem vist, veiem que ja està tot dit sobre les normes de conducta bàsiques de seguretat en la manipulació i ús de pirotècnia pel que fa als grups de foc, és a dir que si seguim de manera estricta el que diuen aquestes normatives, en teoria, hem de considerar que la nostra actuació serà correcta i segura.

NORMES BÀSIQUES

Ús de material segons Normatives.

- ⇒ Informar-se al màxim de les característiques del material.
- ⇒ Respectar les edats d'utilització per a cadascuna de les categories (1,2,3).
- ⇒ No transportar més material del permès en vehicles particulars i, mentre es fa el transport, no fumar a l'interior del vehicle i tractar el material amb cura, evitant cops i friccions que el poguessin iniciar.
- ⇒ Emmagatzemar el material adquirit per als espectacles en llocs apartats i secs, per exemple en capses metàl·liques, i mai en grans quantitats. Cal informe de la Guàrdia Civil.

Ús d'indumentàries adequades.

- ⇒ En l'ús i manipulació del material utilitzar roba resistent al foc (sota els vestits de sac portar peces de cotó teixits ignífugats, mai teixits sintètics fàcilment inflamables). Si és possible, calçat que no permetis l'entrada d'escòries incandescentes als peus.
- ⇒ Cobrir al màxim totes les parts del cos possibles amb barret, guants, ulleres.

Transport de material durant l'espectacle o cercavila.

- ⇒ Segons el Decret 252/1999, és permès el transport de material durant els espectacles tant en contenidors col·lectius no hermètic situats al darrere del grup a una distància prudencial, com en bosses individuals no hermètiques penjades a l'espatlla de cada component del grup.
- ⇒ Si es porta contenidor col·lectiu, aquest ha d'anar perfectament protegit amb material resistent per evitar entrada de foc a través seu, amb tapa mòbil del mateix material, i si és possible, hauria de ser fet de material conductor, per evitar l'acumulació d'electricitat estàtica per friccions que pogués iniciar els artificis, sobretot si porta rodes.
- ⇒ Si es porta bossa individual també hauria de ser de material resistent al foc, amb tancament que no permetis entrada de foc, i si és possible, també hauria de ser fet de material conductor, per evitar l'acumulació d'electricitat estàtica per friccions amb el propi cos.
- ⇒ En ambdós casos, però una mesura de seguretat que es considera molt important encara que no apareix en cap Normativa és el fet de portar material de l'espectacle (carretilles, sortidors) amb la metxa coberta amb protector de plàstic.
- ⇒ Aquesta és una mesura que en fa pujar mínimament el preu del material però que dona un percentatge de seguretat molt elevat.
- ⇒ Evidentment, no s'aconsella seguir el que diu el punt 2 de l'Annex 2 del Decret 252/1999 que permet acumular fins a tres sortidors a la pròpia mà durant l'espectacle, però si es fa, és molt important que els sortidors portin la metxa coberta amb el protector de plàstic.

Actitud durant la manipulació.

- ⇒ Encendre sempre l'artifici lluny dels contenidors de material tant col·lectius com individuals.
- ⇒ Un cop encès mantenir-lo apartat del propi cos, dels companys del grup i del públic. Si porta càrrega explosiva final, esperar que detoni abans d'acostar l'artifici.
- ⇒ Respectar sempre el públic i també bens materials que ens puguem trobar al nostre pas.

- ⇒ Si veiem que un artifici no s'ha encès, esperar un temps prudencial a acostar-lo, retirar-lo amb molta cura i, si pot ser, inutilitzar-lo amb aigua, si no, guardar-lo a part. MAI deixar-lo a terra, per que el pugui agafar la canalla i fer-se mal, NI tornar-lo a introduir a la bossa o contenidor.
- ⇒ Tema a part és la manipulació d'artificis pirotècnics per persones sota l'afecte de l'alcohol (o d'altres drogues). Tots sabem que és pràctica habitual el fer una cercavila o altres espectacles de foc amb algunes copes de més, per no dir moltes, cosa que ens fa entrar en un estat que pot posar en perill la nostra integritat física, la dels nostres companys, la del públic, etc. Per això és o hauria de ser una premissa bàsica per a la seguretat el no consumir alcohol durant la utilització de qualsevol tipus de pirotècnia. De fet, el Reglament de Pirotècnia prohibeix expressament la venda d'artificis de pirotècnia a persones que es trobin sota els efectes de begudes alcohòliques ni substàncies estupefaents
- ⇒ No col·locar cap element que pugui obstaculitzar el desenvolupament adequat de
- ⇒ l'actuació o el pas fluid de la gent.
- ⇒ Mantenir les distàncies de seguretat entre els actuants i els elements contenidors de pirotècnia, els quals no han de ser hermètics.
- ⇒ En cas de que els actuants portin la seva pirotècnia, aquesta s'ha de dur penjada a la esquena en una bossa no hermètica.
- ⇒ Mantenir les distàncies de seguretat amb els espectadors i respecte d'altres grups de foc o integrants de l'espectacle.
- ⇒ Respectar el recorregut marcat i no envair els llocs dels espectadors, portals o locals similars.
- ⇒ Controlar les possibles trajectòries dels artificis.

Material sobrant

Aquest material s'ha de guardar ben ordenat, precintat i al seu lloc correcte; retornar el material defectuós; el material humit posar-lo en recipients d'aigua fins que estigui totalment desfet.

ACCESSORIS DE SEGURETAT INDIVIDUALS I COL·LECTIVES

Els mitjans de seguretat complementaris en els grups de foc i especialment amb els integrants amb contacte directe amb el material pirotècnic, son recomanables per tal de garantir una màxima protecció.

En aquest sentit, cada colla pot marcar tots els mitjans de protecció que consideri, garantint com a mínim els següents elements de protecció:

ULLERES DE SEGURETAT:

S'han de protegir els ulls, amb ulleres de seguretat indicades als impactes de cossos incandescents i que no permetin l'accés d'espurnes amb protecció superior, inferior i lateral. Recomanablement amb corretja regulable per tal de garantir la correcta col·locació en tot moment.

GUANTS DE SEGURETAT:

S'han d'utilitzar guant de protecció contra els impactes i cremades, indicats a la resistència a les espurnes principalment de pell o loneta. Aquests han d'evitar les cremades a tota la mà i evitar la introducció d'espurnes per la màniga de la jaqueta o camisa.

CALÇAT:

utilització del calçat tradicional, no ha de suposar en cap cas una pèrdua de seguretat, simplement s'han d'utilitzar uns mitjans de seguretat complementari.

Les espadanyes de betes o similar segons el costum de cada zona, han de ser de sola de goma, per tal d'aïllar els peus de les espurnes del terra.

S'han d'utilitzar mitjons gruixuts i de coto 100%. Queda totalment prohibit, l'utilització de mitjons sintètics o de teixits no resistents a les espurnes.

Hem de procurar que el teixit dels mitjons sigui el màxim d'atapeït per evitar el fixament de les espurnes.

MOCADORS:

El mocador és un complement del propi vestit del diable o portador de bestia de foc, per cobrir aquelles prats descobertes, principalment el cap i la cara. Aquest han de ser de coto 100%.

TAPS PER LES OÏDES:

S'han d'utilitzar taps per les oïdes en el cas d'utilitzar pirotècnia amb tro fort. És recomanable consultar l'ús de taps a un metge.

PAUTES D'ACTUACIÓ PER COLLES DE DIABLES I BESTIES DE FOC EN CAS DE FERIDES, CAIGUDES I CREMADES.**P. A. S.**

PREVENIR- AUTOPROTECCIÓ
AVISAR- RESPONSABLE O AL 112
SOCCORRER-AUXILIAR AL FERIT

DEFINICIÓ DE CREMADA.

Es tota lesió produïda per una excessiva exposició a la calor, pot ser provocada pel sol, les flames, els esclats, les friccions o per l'acció de agents físics (líquids, sòlids, radiacions, vapors) i químics (àcids i àlcalis càustics).

LA GRAVETAT DE UNA CREMADA;

Depèn de la seva profunditat i extensió.

- Segons la seva profunditat, les cremades es poden classificar com:

Primer grau.

Inicialment la pell agafa un color vermellós, i després aquesta té un procés de descamació (per exemple la cremada típica d'un dia de platja).



Las quemaduras de primer grado o quemaduras leves causan solamente el enrojecimiento de la epidermis (capa externa de la piel), como se aprecia en esta fotografía. Las quemaduras de segundo grado causan ampollamiento y se extienden hacia la dermis (capa interna de la piel), y las de tercer grado causan la muerte tisular, atravesando la dermis y afectando los tejidos subyacentes.

Segon grau.

Es quan surten les ampolles a la pell.



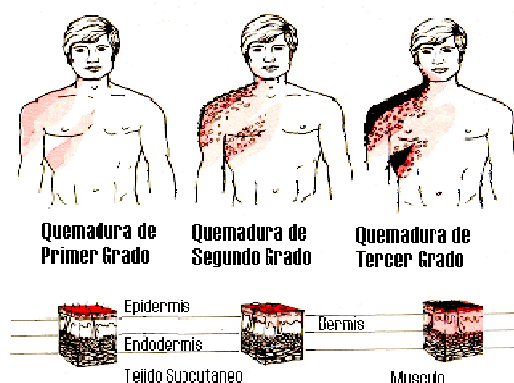
Las quemaduras de primer grado sólo producen enrojecimiento de la piel. Las de segundo grado producen ampollamiento, como se aprecia aquí.

Tercer grau.

Es quan queda afectada tota la superfície de la pell (després queda la cicatriu)



Recordatori tipus de cremades.



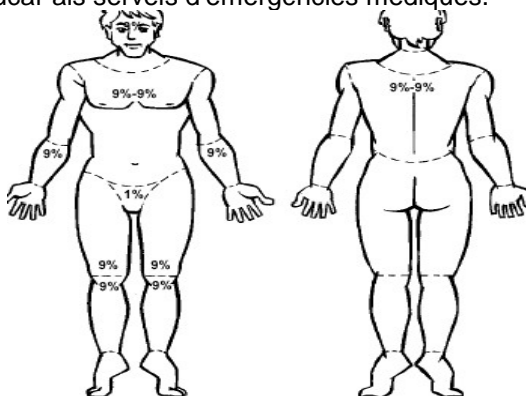
Per classificar les cremades segons la seva extensió, es útil la regla dels "nous" o de "Wallace".

- Tot el cap, 9 % de la superfície corporal.
- Cara posterior del tronc, 18% de la superfície corporal.
- Cara anterior del tronc, 18% de la superfície corporal.
- Membre superior, (cadascú) 9 % de la superfície corporal.
- Membre inferior, (cadascú) 18% de la superfície corporal.
- Genitals, 1% de la superfície corporal.

Pels nens, aquestes proporcions canvien amb la edat.

FACTORS DE HOSPITALITZACIÓ.

Necessiten d'una hospitalització urgent les cremades de segon grau que superin més del 15% de la superfície corporal en l'adult, o més del 10% en la del nen, i les de tercer grau, més de 2% de la superfície corporal a qualsevol edat, i totes aquelles cremades de les vies aèries, que poden causar dificultat alhora de respirar. S'ha de tenir especial cura, en nens petits, avis i malats (diabètics, malalts del cor) y no s'ha que perdre temps, en el tractament local de la cremada, i trucar als serveis d'emergències mèdiques.



TRACTAMENT DE LES CREMADES.

Pel tractament general de les cremades ens hem de fixar en els punts següents:

1 – Autoprotecció.

Cal recordar que tenim que prendre mesures per no resultar ser nosaltres els accidentats.

2 - Separar l'agent casual originari de l'accidentat i aturar el seu procés.

Hauríem de intentar apagar les flames, pel mecanisme de ofegar el foc, envoltant la zona cremada amb una manta, abric, o qualsevol altre estri que no estigui fabricat amb materials sintètics.

Si no disposem de res, podem revolcar per terra a l'accidentat el flames.

3 - Tractament de cremades lleus o primer grau (el mes habitual en el que ens trobarem).

Després que tot això, tenim que ruixar la zona cremada amb SERUM FISIOLÒGIC i fent que el sèrum arrossegui les restes de brutícia.

Trèiem la roba, excepte la que estigui adherida a la pell, en el cas de que les cremades siguin extenses, es millor no tocar-les.

Refrescar la zona cremada, (amb SERUM) sense pressionar, ni friccionar, netejant-la (amb SERUM i GASSES MULLADES a ser possible).

Evitar l'aplicació de pomades, el fet de netejar-les pot ser difícil i dolorós, per la seva composició grassa, tota intervenció ha d'efectuar-se per personal sanitari qualificat.

En el cas de s'hagin format butllofes, es millor no trencar-les (s'han de cobrir amb GASSES MULLADES).

TIPUS DE CREMADES, SIMPTOMES I LA NOSTRE ACTUACIÓ.

Els símptomes, primer grau.

- Lesió de color vermellós, dolor, picor.

Quina serà la nostre actuació?

- Aplicar SERUM i tancar, mai pressionar, amb GASSES.

Els símptomes, segon grau-superficials.

- Butllofes, dolor intens.

Quina serà la nostre actuació?

- Aplicar SERUM, no rebentar les butllofes i si s'han reventat , tancar-les amb GASSES mullades amb SERUM.
- Trucar 112.
- Trasllat al centre hospitalari.

Els símptomes, segon grau-profundes.

- Zones de color blanc-marronós amb aspecte de crosta.

Quina serà la nostre actuació?

- El mateix que les cremades de segon grau-superficials.
- Trucar 112.
- Trasllat al centre hospitalari.

Els símptomes, tercer grau.

- Crostes de color marronós.

Quina serà la nostre actuació?

- Refrescar amb SERUM, i tancar amb GASSES mullades amb SERUM.
- Trucar 112.
- Trasllat al centre hospitalari.

LESIONS RELACIONADES AMB LES CREMADES.

- ✓ Cossos estranys, ferides i cremades a l'ull.

Els símptomes.

- Dolor intens, llagimeig, impossibilitat d'obrir la parpella, enverlliment, possible inflamació de la parpella.

Quina serà la nostre actuació?

- Rentar l'ull amb SERUM ABUNDANT.
- Tapar, no pressionar, l'ull amb les gases humides i anar a un centre hospitalari, si les molèsties son grans, caldria tapar tots dos ulls.
- Trucar 112.
- Trasllat al centre hospitalari.



TRAUMATISMES A LES EXTREMITATS.

És la conseqüència de l'aplicació d'una força sobre l'esquelet de forma directa o indirecta, que pot produir una lesió articular o muscular.

Podem trobar tres tipus de lesions traumàtiques:

1. L'esquinç.

Es la separació momentània de les superfícies articulars, generalment després de fer un moviment forçat.

Els símptomes.

- Dolor.
- Inflamació.
- Impotència funcional (dificultat per fer el moviment articular).



Quina serà la nostre actuació.

- Aplicar gel fred localment (envoltant amb una vena o un mocador).



- Aixecar l'extremitat afectada i fer repòs.
- No aplicar cap tipus de pomades antiinflamatòries.
- Trucar 112.
- Trasllat al centre hospitalari.

2. La luxació.

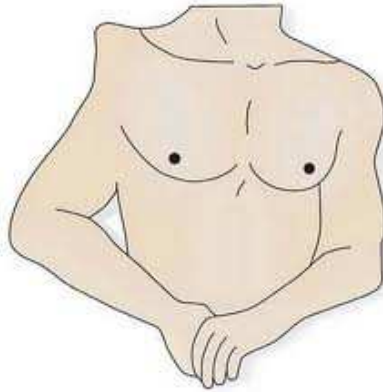
Es la separació mantinguda de les superfícies articulars, es a dir, que l'articulació queda desmuntada o fora de lloc.

Els símptomes.

- Dolor intens.
- Inflamació de l'articulació.
- Deformatat comparant-la amb la part simètrica del cos.
- Impotència funcional (l'articulació ha perdut la seva funció).

Quina serà la nostre actuació?

- Aplicar fred localment.
- Immobilitzar l'articulació tal com la trobem, si es pot, o esperar al personal qualificat.
- Trucar al 112.
- Trasllat al centre hospitalari.



3. Les fractures.

És la pèrdua de continuïtat d'un ós, que potser de dos tipus;

- Fractura Incompletes, es quant el traç de la fractura no abasta tot el gruix del l'ós.
- Fractura Completa, es quant el traç de la fractura, afecta tot l'ós i el divideix en dos o més fragments .

També cal recordar que les fractures es consideren en:

- Fractura Tancada, l'ós es trenca, però la pell és queda intacta (l'ós no surt a l'exterior).
- Fractura Oberta, la pell que cobreix l'ós es trenca i es produeix una ferida i l'ós surt a fora (surt a l'exterior), aquestes fractures podem comportar complicacions com;
 - ✓ Infecció de la punta de l'ós.
 - ✓ Hemorràgies.
 - ✓ Lesions associades a l'ós trencat.

Els símptomes.

- Dolor intens que va en augment amb la mobilització de la extremitat afectada.
- Inflamació.
- Deformatat.
- Impotència funcional.
- Envermelliment de la zona i l'aparició d'hematomes.

Quina serà la nostre actuació?

- Trucar al 112, informant de l'estat del ferit i esperar instruccions.



Traumatismes de teixits tous.

Les ferides.

Es tracta de la perduda de continuïtat de la pell o de les mucoses, com a conseqüència d'un traumatisme, provocant d'aquesta manera la comunicació de l'interior del cos amb l'exterior.

La classificació de les ferides.

- Incises, son les produïdes per l'acció de un agent tallant (llauna, vidre, ganivet), acostumen a ser molt sagnants.



- Punxants, son les ferides produïdes per l'acció de objectes allargats i punxants (agulles, claus, ganivets llargs) acostumen a ser mes profundes i tenen una aparença similar a les incises.



- Contuses, son les produïdes , per un impacte (caigudes, atropellaments, ect), això provoca que les vores de les ferides estigui aixafades i sagnen menys que les incisives.



Quina serà la nostre actuació.

- Si disposem de guants, ens els posem.
- Netejar la ferida amb SERUM, sense fregar, per netejar i arrossegar els cossos estranys de la superfície de la ferida (terra, cossos estranys...).
- Sempre utilitzar gases netes.
- Tapar la ferida amb gases mullades en SERUM.
- Trucar 112.
- Trasllat al centre hospitalari.

FARMACIOLA.

Que hauria d'incloure la nostra farmaciola de primers auxilis?

- Sèrum fisiològic.



- Gasses estèrils.



- Venes.



- Guants.



- Bosses de gel especial (de les que es trenquen i es refreden automàticament).



MANUAL DE FORMACIÓ A COLLES INFANTILS DE GRUPS DE CONSUMIDORS RECONEGUTS COM EXPERTS

TIPUS D'ACTUACIONS DE LES COLLES INFANTILS DE DIABLES I BESTIES DE FOC:

CERCAVILA DE FOC:

Cercavila pels carrer de la vila amb ús de materials pirotècnics on els diables i besties de foc, avancen amb formació ordenada amb un públic passiu. En una cercavila de foc només participen grups de foc.

PROCESOR O SEGUICI FESTIU:

Cercavila pels carrer de la vila amb ús o sense ús de materials pirotècnics on els diables i besties de foc, avancen en formació ordenada amb un públic passiu. En la processó participen altres grups de seguici festiu no de foc.

ENCESA CONJUNTA O DE LLUÏMENT:

Encesa simultània de tots els diables i besties de foc en un espai ampli, normalment en places. L'encesa pot ser individual del grup o conjuntament amb tots els grups participant.

CARRETILLADA:

Diferents enceses conjuntes de tots els diables que és realitzen en mig d'un espai ampli i que segueix una coreografia, normalment girant formant un semicercle, que va convingent diferents elements pirotècnics.

CORREFOC:

Les colles infantils dels grups de foc, per motius de seguretat la participació en els correfocs, és com una cercavila de foc i especialment si participen colles adultes.

Mesures de seguretat:

- 1.- Els diables i besties de foc, només utilitzaran els materials pirotècnics en el espai indicat pel cap de colla i els responsables de la colla. No és pot envair les voreres, porxos i espai destinat al públic i aquelles zones de seguretat establertes per l'organització.
- 2.- S'han de respectar les distàncies de seguretat entre altres grups, zona de carrega dels materials pirotècnics i aquelles zones destinades al transport de materials pirotècnics i tabalers.
- 3.- Respectar el recorregut marcat per l'organització.
- 4.- En el cas d'ignició d'un vestit de diable o portador de bestia un acompanyant desplaçarà el menor a un extrem fent avis al responsable de l'aigua per sufocar el més ràpid possibles la cremada i si fos necessari extreure el vestit o realitzar una cura al menor.

PERSONATGES DELS GRUPS DE FOC:

Podem distingir majoritàriament dos models de grups segons la tradició geogràfica.

Ball de diables o colles de diables amb personatges:

Son aquells grups de diables, que disposen de personatges definits amb o sense parlament.

Llucifert:

Representa el cap dels diables i normalment es pot distingir per portar una gran capa, un barret de copa i un ceptrot.

Diablessa:

Representa la dona de llucifert i normalment es pot distingir per portar faldilles i un barret amb pales amples. També pot portar un ceptro. Normalment aquest personatge femeni, és representat per un home.

Diable de foc:

Representen els diables sota les ordres de llucifert i la diablessa. Porten una maça per utilitzar els materials pirotècnics

Tabaler:

Son aquells diables que toquen els tabals i porten el mateix vestit que els diables de foc.

Estandar:

Hi ha algunes colles que disposen d'un símbol de la colla, com una bandera.

ÀNGEL:

Personatge que representa als àngels del cel. Porta una espasa i escut.

SANT MIQUEL:

Personatge que representa al Sant. Pot portar armadura, espasa i escut.

Ball de diables amb civader o del Baix Camp:

Els balls de diables amb civader o del Baix Camp, no disposen de personatges definits i només hi ha diables de foc i diables tabalers. Malgrat tot, alguns balls de diables del baix Camp, disposen de ball de Sant Miquel que el representen copletament desvinculat de les actuacions de ball de diables.

En les colles infantils, els diables per motiu de seguretat no porten civader propi.

Bastaix de bestiar

Portador de la bestia de foc. Vesteixen normalment, com un correter amb faixa i gorra.

ORGANITZACIÓ DE LES COLLES INFANTILS DELS GRUPS DE FOC:**CAP DE COLLA:**

- El cap de Colla, és el responsable màxim del grup infantil.
- Ha de ser major d'edat.
- Ha de disposar de l'acreditació d'haver realitzat la formació de Consumidors Reconeputs com Experts per a responsables de grup o Caps de Colla (CRECAP)
- És el responsable de realitzar la formació als Consumidors Reconeputs com Experts infantils (CREINF) integrants del grup.
- És el responsable de coordinar i dirigir els diferents responsables del grup.
- És el responsable d'adquirir, transportar i controlar els materials pirotècnics utilitzats pel grups

ENCENEDORS:

- Ha de ser major edat.
- Ha de realitzar favorablement la formació de Consumidors Reconeputs com Experts (CRE) i disposar de la seva acreditació.

- És el responsable, d'encendre els diferents materials pirotècnics, utilitzats pels menors d'edat.
- És el responsable de comprovar la correcta col·locació a les maces o Bestia de foc dels diferents materials pirotècnics.

RESPONSABLES DE PIROTÈCNICA:

- Ha de ser major edat.
- Ha de realitzar favorablement la formació de Consumidors Reconeputs com Experts per a responsables de grup o Caps de Colla (CRECAP)
- És el responsable, de col·locar a les maces o besties de foc, els diferents materials pirotècnics utilitzat pels menors.
- És el responsable del transport dels materials pirotècnics, durant l'acte de foc.

RESPONSABLE ACTUACIÓ / ACOMPANYANT:

- Ha de ser major d'edat.
- Ha de realitzar favorablement la formació de Consumidors Reconeputs com Experts (CRE) i disposar de la seva acreditació.
- Son ajudants dels diferents responsables.

RESPONSABLE CIVADER O REPARTIDOR:

- Ha de ser major d'edat.
- Ha de realitzar favorablement la formació de Consumidors Reconeputs com Experts (CRE) i disposar de la seva acreditació.
- És el responsable de col·locar els materials pirotècnics als diables o la bestia de foc.

RESPONSABLE DE LA FARMACIOLA:

- Ha de ser major d'edat.
- Ha de tenir un mínim de coneixement de tractament de petites cremades.
- És el responsable de realitzar les cures o si fos necessari, sol·licitar la intervenció mèdica qualificada.

RESPONSABLE DE L'AIGUA:

- Ha de ser major d'edat.
- És el responsable de remullar els vestits de diables.
- És el responsable d'apagar les possibles ignicions dels vestits dels diables o portador.

RESPONSABLE DE TABALS:

- Ha de ser major d'edat.
- És el responsable de l'ordre i la correcta col·locació dels tabalers.
- És el responsable juntament amb el cap de colla, d'establir els tocs, entrades i sortides.

Els pares dels menors, no han d'interferir mai les funcions dels responsables.

MATERIALS PIROTÈCNICS:

Les colles infantils dels grups de foc, utilitzen materials pirotècnics sense marcatge CE destinats a Consumidors Reconeputs com Experts (CRE) per a manifestacions festives de cultura popular i tradicional, exceptuats de l'àmbit de la Directiva 2007/23/CE i regulats per la ITC 18 del Reglament d'articles pirotècnics i cartutxeria, del Real Decret 563/2010, de 7 de maig de 2010.

Els diferents fabricants o exportadors de materials pirotècnics, podran fabricar, emmagatzemar i transportar articles pirotècnics, per ús de consumidors reconeguts com experts, segons l'article 21, punt 5 del Reglament d'articles pirotècnics que quedaran regulats, per la ITC 18.

Aquests materials pirotècnics, tenen les mateixes característiques i categories que els materials pirotècnics amb marcatge CE amb l'única diferència que estan exceptuades les distàncies de seguretat i les edats destinades per cada categoria.

Actualment no hi ha edats estipulades per cada categoria dels diferents materials pirotècnics destinats a colles infantils de grups de consumidors reconeguts com Experts (ball de diables, besties de foc, etc) i és cada grup segons l'edat dels seus integrants, experiència i capacitat dels menors, qui ha de marcar els límits, considerant les següents recomanacions d'ús.

Categoria 1:

Destinats a nen de entre 6 i 8 anys.

Categoria 2:

Destinats a nen de entre 9 i 15 anys.

Categoria 3:

Destinats a menors de entre 16 a 17 anys.

Categories (Art. 7 del Reglament de Pirotècnia)

Els articles pirotècnics s'adscriuen als efectes del risc involucrat en la manipulació, emmagatzematge i transport a una de les divisions de risc definides al *Manual de Recomanacions de les Nacions Unides* en les següents categories:

Categoria 1:

Artificis de pirotècnia del molt baixa perillositat i nivell de soroll insignificant destinats a ésser utilitzats en zones delimitades, inclòs els artificis pirotècnics destinats a ús dintre d'edificis residencials.

Categoria 2:

Artificis de pirotècnia del perillositat baixa i nivell de soroll baix destinats a ésser utilitzats al aire lliure en zones delimitades.

Categoria 3:

Artificis de pirotècnia del perillositat mitjana destinats a ésser utilitzats al aire lliure en zones de gran superfície, i nivell de soroll que no sigui perjudicial per la salut humana.

TIPUS DE MATERIALS PIROTÈCNICS PER COLLES INFANTILS DE GRUPS DE CONSUMIDORS RECONEGUTS COM EXPERTS:

Carretilla:

Artifici que gira sobre una maça o suport d'una bestia m'entres llença espurnes, produint un efecte de paraigües de foc. Segons la categoria pot portar un tro final. És el material més utilitzat pels grups de foc.

Sortidor:

Artifici que es col·loca en posició vertical i produeix un propulsió d'espurnes cap amunt. Pot portar un tro final. En els grups infantils, normalment és utilitzat en les besties de foc o en nens grans. La seva intensitat varia segons el seu diàmetre i poden ser de colors i xiuladors.

Bengala Patum:

Artifici que es col·loca en posició vertical i produeix una propulsió d'espurnes cap amunt. Per la seva composició la propulsió és molt més lenta que un sortidor. Pot portar un tro final.

Botafoc:

Artifici que produeix una petita flama de colors, que té la finalitat d'encendre la pirotècnia.

OBTENCIÓ I TRANSPORT DELS DIFERENTS MATERIALS PIROTÈCNICS PER COLLES INFANTILS DE GRUPS DE CONSUMIDORS RECONEGUTS COM EXPERTS:

No hi ha cap distinció i per tant s'ha de complir els mateixos requisits que un grup de consumidors reconeguts com experts majors d'edat.

Cada colla utilitzarà els materials pirotècnics més adequats, segons l'edat dels integrants del seu grup, experiència i capacitat d'aquests. Hem de recordar que en els grups infantils la seguretat és un factor prioritari i en cap cas, hem de prima l'espectacularitat en detriment a la seguretat.

NORMES D'ÚS DELS MATERIALS PIROTÈCNICS EN COLLES INFANTILS DELS GRUPS DE FOC:

1. Els nens no podran manipular, carregar o transportar els materials pirotècnics. El responsable o responsables de la pirotècnia, col·locaran correctament els materials pirotècnics a les maces dels diables o bestiari infantil.
2. El cap de colla o l'encenedor de la colla, encendran els materials pirotècnics, un cop comprovat la correcta col·locació a les maces o a les pinces de la bestia de foc, per tal d'evitar que aquests no puguin desprendre's o girar de forma incontrolada.
3. Els diferents materials pirotècnics, s'han d'encendre sempre per l'extrem de la metxa, per tal de donar temps al menor de col·locar la maça o la bestia de foc en posició correcta.
4. Un cop realitzada la combustió de l'artifici pirotècnics, el responsable designat per la colla, retirarà les restes d'aquest dins la zona de foc.
5. El nen, des de la col·locació de l'artifici, fins a la seva retirada per un adult, haurà de portar la maça en posició vertical i elevada el màxim possible i sempre per sobre del cap.
6. El nen un cop carregada la maça o la peça de bestiari, no podrà envair les zones considerades, no de foc: voreres, zones destinades al públics, llocs destinats al transport dels materials pirotècnics o de les altres colles participants en l'acte de foc.
7. Els menors, utilitzaran els materials pirotècnics segons la seva edat. El cap de colla, pot reduir la intensitat dels materials pirotècnics, segons les capacitats i desenvolupament del menor.
8. En tot moment, s'ha d'extremar les precaucions per evitar una iniciació o ignició fortuïta dels materials pirotècnics, recomanant utilitzar una baina o caputxa de protecció de la metxa que retirarà l'encenedor.
9. Des de l'inici de l'acte de foc i fins a la seva finalització, els menors haurà de portar correctament col·locat, tots els mitjans de protecció.
10. El Cap de colla, donada la diferència d'alçades dels menors, ha de evitar que el paraigües de foc dels nens més baixets, no estigui a l'alçada del cap de la resta dels nens.
11. Els vestits no podran anar precintats al cos, per garantir una ràpida extracció d'aquest en cas de combustió o introducció d'un espurna.
12. En el cas que un material pirotècnics no s'encén correctament, el menor mantindrà la maça en posició vertical, esperant la intervenció del responsable del grup.
13. No s'ha de col·locar mai cap part del cos del menor davant o sobre d'un artificí pirotècnic encès.

14. S'ha de mantenir una distància entre la resta de diables de foc de la mateixa colla, segons criteris del cap de colla.
15. Un cop encès el diable o la bestia de foc, ha de seguir la direcció marcada pel cap de colla, sense parar ni canviar de direcció.
16. Els diables infantils, només carregaran simultàniament un sol material pirotècnic. Les besties poden tenir més punts de foc, però sempre amb la mesura del tipus de menor que transporta la bestia.

LA INDUMENTÀRIA I ESTRIS DELS GRUPS DE FOC

Els vestits de colles infantils de diables i portadors de besties de foc, normalment segueixen la mateixa model que la colla gran del grup i no existeix cap diferència.

Cada grup segueix l'estètica segons el seu model tradicional o costums locals. Normalment els vestits de diables com a norma general està format per dos parts:

La Jaqueta o casaca:

És la part que cobreix el cos i té forma d'una jaqueta amb un caputxa amb banyes a l'extrem per cobrir el cap. Aquesta ha de disposar d'un sistema de tancament de fàcil obertura en cas de necessitat, normalment amb xecs o cinta de velcro. No és recomanable la utilització de botons tot i que si poden tenir una funció purament estètica.

Pantalons:

Els pantalons han de ser prou llarg per sobreposar-se amb la jaqueta per tal d'impedir l'accés de les espurnes. Normalment han de ser lligat amb un sistema fàcil de treure, normalment amb tirants o una goma elàstica cosida a la cintura del pantalon.

Complements:

Segons la tradició del grup, els vestits poden portar com a complement una capa i cua.

Normalment els portadors de besties de foc, el vestit també està format per una jaqueta o camisa i uns pantalons. Normalment les colles infantils de bestiar utilitzen roba més gruixuda que la colla gran i bruses més llargues.

Els vestits de diables i portadors de besties de foc, han de ser de cotó 100% i que cobreixin el màxim del cos possible, protegint el cap amb caputxa, barret o mocador segon cada element.

Queda totalment prohibit, d'utilització de teixits sintètics o qualsevol altre no resistent a les espurnes o punts de calor.

Els vestit no hauran d'estar lligats, precintats ni cap altre sistema de subjecció que no permeti treure ràpidament el vestit en cas d'ignició d'aquest o de la introducció d'una espurna. És aconsellable, utilitzar gomes elàstiques cosides als punys de les mànigues per impedir l'accés d'espurnes.

En les colles que disposen de personatges, aquest porten una indumentària específica segons el seu personatge, que ha de complir els mateixos requisits de seguretat que qualsevol altre component de la colla.

S'ha de procurar mantenir els vestits de diables i portadors humits prèviament a l'inici de l'acte de foc. En el cas que aquest fos de llarga durada, és recomanable anar remullar-los per tal de garantir una protecció complementària.

Els vestits de diables i la roba dels portadors de besties de foc, s'han de mantenir nets constantment per garantir la eliminació de la pólvora sobre el teixit que pot provocar ignicions més fàcilment del vestit.

ACCESSORIS DE SEGURETAT INDIVIDUALS I COL·LECTIVES

Els mitjans de seguretat complementaris en les colles infantils i especialment en aquells menors amb contacte directe amb el material pirotècnic, ha de ser obligatori per tal de garantir una màxima protecció.

Aquests mitjans de protecció han de ser utilitzats des de l'inici de l'acte de foc i fins un cop finalitzat.

En aquest sentit, cada colla pot marcar tots els mitjans de protecció que consideri, garantint com a mínim els següents elements de protecció:

ULLERES DE SEGURETAT:

S'han de protegir els ulls, amb ulleres de seguretat indicades als impactes de cossos incandescents i que no permetin l'accés d'espurnes amb protecció superior, inferior i lateral. Recomanablement amb corretja regulable per tal de garantir la correcta col·locació en tot moment.

En el cas que el menor necessiti ulleres graduades, s'ha d'utilitzar ulleres de seguretat adaptades, per garantir un correcte desenvolupament visual del menor.

Hem de recordar, que el menor segon la seva edat, esta desenvolupant-se i no pot perdre confiança per una manca de visió i control del seu espai.

GUANTS DE SEGURETAT:

S'han d'utilitzar guant de protecció contra els impactes i cremades, indicats a la resistència a les espurnes principalment de pell o loneta. Aquests han d'evitar les cremades a tota la mà i evitar la introducció d'espurnes per la màniga de la jaqueta o camisa.

CALÇAT:

utilització del calçat tradicional, no ha de suposar en cap cas una pèrdua de seguretat, simplement s'han d'utilitzar uns mitjans de seguretat complementari.

Les espadanyes de betes o similar segons el costum de cada zona, han de ser de sola de goma, per tal d'aïllar els peus de les espurnes del terra.

S'han d'utilitzar mitjons gruixuts i de coto 100%. Queda totalment prohibit, l'utilització de mitjons sintètics o de teixits no resistents a les espurnes.

Hem de procurar que el teixit dels mitjons sigui el màxim d'atapeït per evitar el fixament de les espurnes.

MOCADORS:

El mocador és un complement del propi vestit del diable o portador de bestia de foc, per cobrir aquelles prats descobertes, principalment el cap i la cara. Aquest han de ser de coto 100%.

TAPS PER LES OÏDES:

S'han d'utilitzar taps per les oïdes en el cas d'utilitzar pirotècnia amb tro fort. En el cas d'utilitzar materials pirotècnics sense tro o un tro de nivell sonor insignificant serà el criteri del cap de colla de recomanar o obligar l'ús d'aquest mitja.

Així mateix l'ús del "sentit comú" és una excel·lent eina per tal d'evitar incidents i accidents.